

Institutionen för Individ och Samhälle

Socialpedagogiska programmet

SP04, Distans

Vem kan ordna en bostad åt Valle?

- En studie om hemlösa i en liten kommun

Who can get a home for Valle?

Författare: Johanna Pramberg

Examensarbete i Socialt arbete, 15 hp

Handledare: Lars A. Svensson

Höstterminen 2007

Sammanfattning

Titel: Vem kan ordna en bostad åt Valle? – En studie om hemlösa i en liten kommun

Författare: Johanna Pramberg

Nivå: Kandidat/Examinationsarbete 15 hp

Ämne: Socialt arbete

Program: Socialpedagogiska programmet 210 hp

Högskolan Väst

Handledare: Lars A. Svensson

Syftet med uppsatsen är att beskriva och analysera sociala insatser för hemlösa i en mindre kommun med avseende på olika aktörers insatser och om det sker någon samverkan mellan olika verksamheter. Frågeställningar som jag har ställt är: Hur ser olika aktörer på gruppen hemlösa? Vilka mål har aktörerna för de insatser som görs i förhållande till gruppen hemlösa? Hur arbetar olika aktörer konkret med hemlösas situation? Vilka är vägarna till framgång när det gäller arbetet med hemlösa? Metoden som studien utgick ifrån är en explorativ studie med syfte att fånga upp de intressenter som är intressanta inför en fördjupad studie. I den fördjupade studien intervjuade jag två privata bostadsbolag, två trossamfund och enhetschefen för socialtjänsten i Gläntans kommun. Studien har kommit fram till att ett trossamfund har en målsättning för hemlösa som kommer till deras behandlingshem. Socialtjänstens mål för hemlösa är att alla skall ha en bostad. De andra aktörerna har inga mål för hemlösa i kommunen. Det finns bostadsbolag i kommunen som erbjuder hemlösa en bostad, trossamfundet har öppen verksamhet, en daglig verksamhet för hemlösa och kan erbjuda stöd och samtal. Kommunens verksamhet består av fyra boenden och tre olika dagliga verksamheter. Vägarna till framgång med arbetet med hemlösa är att det finns ett fungerande samarbete mellan socialtjänst, bostadsbolag och även Allmännyttan och andra aktörer i samhället som trossamfund och ideella föreningar som arbetar med hemlösa. Vidare är det positivt om hemlösa kan välja mellan olika verksamheter att vända sig till så att de får komma dit där de känner att de är välkomna och kan få motivation till att komma ur sin hemlöshet.

Sökord: Hemlös, bostadsbolag, trossamfund, socialtjänst, boendetrappor.

Abstract

Title: Who can get a home for Valle? – A studied about homeless people in a small urban district.

Author: Johanna Pramberg

Level: Bachelor's Thesis, 15 credits

Subject: Social Work

Program: Program in Social pedagogy, 210 ECTS

Supervisor: Lars A. Svensson

The purpose of the essay is to describe and analyse social achievements for homeless people in a small urban district, with references to the achievements for this group of people made by different actors and if there were some cooperation between different activities. I asked the following questions: How do different actors look at homeless people? Which goals have the actors for the achievement that are made, in proportion to the group of homeless? How are different actors concrete working with the situation of homeless people? What are the ways to be successful with homeless? The method which the study is using is an explorative study with the purpose to catch up those interesting actors who are interesting before a deep study. In the deep study I interviewed two private owned apartment companies, two religious communities and the social service in the urban district of Gläntan. The study resulted in that a religious community has goals for homeless when they arrive to their treatment centre. The goal for the social service is to find everybody in the urban district a home. The other actors don't have any goals for the homeless people in the community. There are district owned companies who can rent out apartments to homeless, the religious community has a recreation centre, a daily work for homeless and they can offer support and conversations to the homeless. The urban district has four residents and three daily works for the homeless. The ways to succeed with the work with homeless are that it has to be a functional co-operation between the social service, the county owned apartment companies and even public good and other actors in rural districts, as religious community and non-profit-making association who works with homeless. It's positive if homeless people can choose between different jobs and are welcome to these activities and feel that they are able to contribute and it gives them confidence and motivation to get out of their homelessness.

Key words: Homeless, apartment companies, religious community and social service.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Prolog	7
1. Inledning	8
2. Syfte	8
2.1. Frågeställningar	8
3. Centrala begrepp och teoretiska perspektiv	8
3.1. Hemlös	9
3.2. Bostadslös	9
3.3. Boendetrappor	10
3.4. Frivilligt socialt arbete	10
4. Forskning	12
4.1. Orsaker till hemlöshet	12
4.2. Sekundär bostadsmarknad	12
4.3. Boendesegregation och kommunernas lösningar	14
5. Metod	15
5.1. Översiktstudien	15
5.2. Fördjupningsstudien	16
5.3. Bearbetning och analys	16
5.4. Studiens tillförlitlighet	17
5.5. Etiska frågeställningar	17
6. Översiktsstudie	18
6.1. Bostadsfrågan	18

6.1.1. Faktorer som försvårar för hemlösa att få bostad	18
6.1.2. Faktorer som underlättar för hemlösa att få bostad	19
6.1.3. Bostadsbolagens förhållande till socialförvaltningen	20
6.2. Ideella föreningar och trossamfunds verksamheter för hemlösa	20
6.2.1. Samarbete	20
6.3. Myndigheter	21
6.4. Summering	21
7. Fördjupad studie	22
7.1. Hemlösa i den lilla kommunen	22
7.1.1. Vem är hemlös?	22
7.1.2. Synen på hemlösa	23
7.1.3. Aktuell situation	23
7.2. Insatser för hemlösa	24
7.2.1. Bostadsfrågan - en samlad bild alt. olika exempel	24
7.2.2. Olika verksamheter	26
7.2.3. Vem arbetar med hemlösa	28
7.3. Samarbete mellan myndigheter och ideella organisationer	29
7.3.1. Olika aktörers syn på samarbete	29
7.3.2. Finansiering	31
7.4. Summering	32
8. Slutdiskussion	32
8.1. Olika aktörers syn på gruppen hemlösa	32
8.2. Aktörers mål för hemlösa	33
8.3. Arbetet med hemlösa	36
8.4. Framgångsrecept	38
8.5. Metoddiskussion	39

8.6. Lärdomar av studien	40
8.7. Socialpedagogisk betydelse	40
8.8. Framtida studie	41
Referenslitteratur	42

Bilagor

Prolog: Dagverksamheten Ljuset

I samband med att jag skrev min B-uppsats våren 2006, besökte jag dagverksamheten Ljuset. Det är kommunens socialtjänst i Gläntan som har en verksamhet för missbrukare och hemlösa. Den är öppet året runt måndag till fredag. Här serveras frukost och lunch till en billig peng.

Verksamheten inryms i en stor villa med en härlig trädgård som ligger centralt i kommunens centralort och det är lätt att ta sig dit. En del som tidigare varit hemlösa fortsätter att besöka Ljuset fastän de bor i småorterna en bit från centralorten, vilket underlättar för dem att verksamheten ligger nära tåg och busstationen.

Aktiviteter som sker på Ljuset är allt ifrån att hjälpa till vid måltider till olika fritidsaktiviteter. Det finns möjlighet att hjälpa till att sköta trädgården och med städning, spela kort, läsa tidningen, använda datorerna, spela pingis, måla eller bara sitta och snacka och ta en kopp kaffe. Personalen ordnar ibland utflykter som att åka ut i naturen och grilla och gå på tipspromenad.

Verksamheten samlar in kläder och besökarna kan förse sig med det som behövs. Några av de hemlösa måste besöka Ljuset varje dag för att få sitt försörjningsstöd. För att kunna komma till Ljuset måste personerna var nyktra och drogfria och om personalen misstänker att någon är narkotikapåverkad eller onykter görs ett drogtest. Några går frivilligt till Ljuset och testar sig varje vardag för att få motivation till ett nyktert och drogfritt liv.

Ljuset är en betydelsefull verksamhet för besökarna då de kan koppla av här. De kan även duscha och tvätta kläder om det skulle behövas. Här kan de bara vara och det finns ingen stress för dem när de är på Ljuset. Det är en gemytlig stämning mellan personal och besökare även om jag som observatör kan märka att det finns vissa grupperingar bland besökarna.

1. Inledning

Jag har tidigare skrivit en uppsats om hemlöshet. Det var när jag besökte dagverksamheten Ljuset som min nyfikenhet växte om hemlösa och jag ville veta mer vad som görs för dem i kommunen. Därför valde jag att fortsätta mina studier om hemlösa som grund för ytterligare en uppsats. Det är också utifrån mina tidigare studier som jag ställer nya frågeställningar.

Forskning om hemlösa görs oftast i större kommuner och städer som Stockholm, Göteborg och Malmö. Enligt socialstyrelsens beräkningar (2006) om hemlösa i Sverige, skulle det kunna finnas cirka 90 hemlösa i en kommun av den storlek där jag genomför mina studier. Därför är det av särskilt intresse att undersöka vad som görs för denna grupp i en mindre kommun.

Uppsatsen inriktar sig på att få en uppfattning om hur olika aktörer ser på hemlösa, vad som görs för hemlösa i kommunen och för att se om olika verksamheter samverkar kring olika insatser. Jag har för avsikt att ringa in vad som görs totalt inom kommunen för hemlösa och vänder mig därför till bostadsföretag, myndigheter, den ideella sektorn och trossamfund för att få en så bred bild som möjligt .

2. Syfte

Syftet med uppsatsen är att beskriva och diskutera sociala insatser för hemlösa i en mindre kommun med avseende på olika aktörers insatser till denna grupp och om det sker någon samverkan mellan olika verksamheter.

2.1 Frågeställningar

- Hur ser olika aktörer på gruppen hemlösa?
- Vilka mål har aktörerna för de insatser som görs i förhållande till gruppen hemlösa?
- Hur arbetar olika aktörer konkret med hemlösas situation?
- Vilka är vägarna till framgång när det gäller arbetet med hemlösa?

3. Centrala begrepp och teoretiska perspektiv

I detta avsnitt belyser jag inledningsvis begreppen hemlös, bostadslös och boendetrappor. Därefter skriver jag om frivilligt socialt arbete i relation till offentligt socialt arbete.

3.1. Hemlös

I Socialstyrelsens rapport (2006) ”*Hemlöshet i Sverige 2005*” definieras hemlös utifrån fyra situationer. Den första situation är personer som bor på härbärge, jourboende, akutboende eller är uteliggare. Situation två är om personen är intagen på stödboende inom socialtjänst, landsting, privat vårdgivare, HVB-hem (Hem för Vård eller Boende), SIS-institution (Statens institutionsstyrelse), behandlingsenhet eller kriminalvårdsanstalt så är personen hemlös. Det skall vara tänkt att den hemlöse planeras skrivas ut inom tre månader efter mätperioden, men att det inte finns någon bostad planerad åt den hemlöse efter utskrivningen. Den tredje situationen, gäller en person som är hemlös om han eller hon är inskriven på behandlingsenhet eller stödboende inom HVB-hem, landsting, SIS-institution, privat vårdgivare eller socialtjänsten. Vidare gäller att utskrivning inte är planerad för personen och det inte finns någon bostad för personen vid eventuell utskrivning. För det fjärde är personer hemlösa om de bor tillfälligt hos vänner, bekanta eller släkt utan kontrakt eller har ett tillfälligt inneboendekontrakt eller andrahandskontrakt och har sökt hjälp för sin situation till en myndighet under mätperioden. Socialstyrelsen har valt att inte ta upp asylsökande under begreppet hemlös för att det fanns för lite tid och resurser för att undersöka denna grupp av människor i den studien.

Den vanligaste orsaken till hemlöshet är missbruksproblem hos individen enligt uppgiftslämnarna som ligger till grund för Socialstyrelsens utredning. Socialstyrelsen påpekar att det kanske inte är så enligt de hemlösa utan det är uppgiftslämnarnas uppfattning. Det som ligger bakom att bli hemlös kan vara arbetslöshet, skilsmässa, våld, våld i familjen, vräkning, missbruksproblem och bostadsbrist i kommunen. Är personen hemlös under en längre tid ökar risken för att få psykiska problem, missbruksproblem och ekonomiska problem.

Enligt Thörn (2004) innebär det inte bara att vara utan ett hem om någon är hemlös utan det är också ett socialt problem. De olika lösningarna för att minska hemlösheten är olika former av vård och behandling av individerna. Hemlösa som inte behöver vård eller behandling får ingen hjälp för det finns inte idag utan hjälpen koncentreras till vård och behandling.

3.2. Bostadslös

En person som befinner sig utanför den sekundära bostadsmarknaden och den reguljära bostadsmarknaden är bostadslös. Svärd (1998) skriver att som bostadslös innebär det att personen är knuten till en fysisk plats, en egen lägenhet, även om flyktingar har någonstans att

bo kan de ändå känna sig hemlösa. Det kan även vara så att personen inte har bostad men ändå inte känner sig hemlös, exempelvis en uteliggare som har slagit sig ner på en bestämd plats är bostadslös men känner inte sig hemlös. Sahlin (1996) skriver att den sekundära bostadsmarknaden innebär att socialtjänsten står som hyresgäst och att de sen hyr ut till olika klienter i andra hand.

3.3. Boendetrappor

Sahlin (1996) utgår från tre olika former av specialkontrakt, de sociala kontrakten är för det mesta det översta steget i boendetrappan. Det är lägenheter som är utspridda och som socialnämnden hyr ut i andra hand till klienterna och de skall efter en tid kunna överta kontraktet. Klienterna måste gå med på tillsyn i lägenheten och att de kan vräkas omedelbart om de bryter mot reglerna, speciellt när de stör andra. De klienter som får hyra en lägenhet skall inte godkännas på den reguljära bostadsmarknaden, men de skall heller inte ha för stort behov av stöd.

Träningslägenheter är andra steget i boendetrappan, vilket innebär att det är lägenheter utspridda i kommunen som hyrs ut fullt möblerad av socialnämnden i andra hand. Syftet med detta boende är att klienten inte skall ta över kontraktet utan få en annan lägenhet. Det kan stå skrivet i kontraktet hur länge klienten kan bo där, samtidigt är lägenheten en träning inför framtiden med eget kontrakt. Klienter som får bo i denna typ av lägenhet är de som kommer från behandlingshem eller institutioner och med god prognos.

Kategoriostäderna är små lägenheter som ligger i grupp exempelvis i samma trappuppgång eller ett hus som socialtjänsten förvaltar. Hyresgästerna har stora begränsningar som förbud mot alkohol och droger. Det är också lätt att bli uppsagd från ett kategori-boende om klienten inte sköter sig och det är lägsta steget i boendetrappan.

3.4. Frivilligt socialt arbete

Enligt Wijkström och Lundström (2002) har det funnits frivilligt arbete sen 1800-talet och det tar sin början i den katolska kyrkans ideologi, för det var deras plikt att hjälpa fattiga och behövande människor. Den ideella organisationen bidrar till samhällets välfärd inom den sociala sektorn. En tradition inom den ideella organisationen har varit behandlingshem för drogmissbrukare och alkoholister. Historiskt sett har Svenska kyrkan haft ett nära samarbete med staten och från början var prästen nyckelperson i socknen. Eftersom Svenska kyrkan

skildes från staten kring millenniumskiftet blev det en ny juridisk person och det är religiösa samfundet som är en del av ideella föreningar. En del av den ideella organisationen är hämtad från Svenska kyrkans religion. Det diakonala arbetet är betydande i Svenska kyrkan men det är dåligt utforskat.

Enligt Nordstedt (i Runquist, 2002) har olika frivilliga organisationer gått ihop och samarbetar med kommunerna för att motverka en ökad hemlöshet. Under 1990-talet har frivilligorganisationerna ökat sitt arbete inom det sociala området. Detta möjliggör för kommunerna att minska sitt arbete med hemlösa när frivilliga organisationer gör mycket för denna grupp. De frivilliga organisationerna är beroende av kommunerna för finansiering och vill ha ett bra samarbete med dem, men de vill inte bidra till att kommunerna drar ner på sin verksamhet. I ett kortare perspektiv kan det vara positivt för den enskilde, för fler kan fångas upp och får hjälp av frivilliga organisationer och det blir ett komplement till kommunernas verksamhet.

Enligt Wijkström och Lundström (2002) har inte Sverige någon sammanhållen strategi om hur staten skall bemöta den ideella sektorn utan det får ske på kommunal nivå. Generellt sett såg Wijkström och Lindström i deras studie att politiker var positiva mot den ideella sektorn. Samarbetet mellan den ideella sektorn och statsmakten sker på en kommunal nivå men det fungerar olika beroende på vilken kommun det gäller.

Håkansson (i Runquist, 2000) skriver att det är kommunen som har ansvar för boendeförsörjningen. Därför behövs en planering i varje kommun för hur bostadsproblemet skall lösas för hemlösa och hur fördelningen av bostäder skall utnyttjas. För att kunna få bukt med bostadsproblemet så behöver det förändras i kommunerna och det behövs en policy för hur kommunen skall agera vid vräkning. Innan hyresgäst blir vräkt bör kommunen ta ställning till varför personen riskerar att bli vräkt och eventuellt ta över personens kontrakt för en viss tid. Upphör de problem som varit orsaken till att kontraktet återkallades så kan hyresgästen få stå på kontraktet igen.

4. Forskning

Det finns en del forskning kring hemlöshet och möjligheterna till bostad och andra insatser. Här beskriver jag en del av den. Det gäller:

- Orsaker till hemlöshet
- Sekundär bostadsmarknad
- Boendesegregation och kommunernas lösningar

4.1. Orsaker till hemlöshet

Swärd (1998) har forskat kring hemlöshet och vad det beror på. För att kunna förstå hemlösheten har han studerat hur hemlösheten såg ut historiskt sett och hur samhällsutvecklingen har påverkat de som är hemlösa. På 1800- talet konstaterades att 10 eller 20 % av Sveriges befolkning var hemlösa. Enligt Socialstyrelsens rapport (2006) är cirka 0,2 % av Sveriges befolkning hemlösa. Hans studie har riktat in sig på intervjuer av hemlösa för att få deras livshistoria sammanflätad med samhällsutvecklingen. Att förbli hemlös är inte det samma som att bli hemlös. Har personen varit hemlös en längre tid har andra problem dykt upp, som gör det ännu svårare att ta sig ur sin hemlöshet. För att få in en person på bostadsmarknaden igen går det inte enbart att utröna orsaken till själva hemlösheten utan även ha med i beräkningen att det är andra orsaker som gör att hemlösa inte kan komma tillbaka in på bostadsmarknaden. Troligen är den största orsaken till hemlöshet fattigdom enligt Swärd (a. a.). Bakomliggande orsaker till fattigdom kan vara arbetslöshet och skilsmässa. Han vill poängtera att om en person får avslag eller inte hjälp av socialtjänsten kan dessa olika händelser leda till hemlöshet. De hemlösa som intervjuades i studien ansåg inte att de fått någon hjälp av socialtjänsten. Några hemlösa kände sig kränkta av socialtjänsten, medan andra tyckte att det ställdes orimliga krav på dem för att få en bostad. En del tyckte att de inte fick hjälp vid rätt tillfälle, som efter utskrivning från behandlingshem när de skulle ha klarat av eget boende.

4.2. Sekundär bostadsmarknad

Sahlin (1996) har skrivit om den sekundära bostadsmarknaden och utgått från en undersökning i Malmö, som undersökte hur de klienter som fick ta del av den sekundära bostadsmarknaden upplevde socialtjänsten. Den sekundära bostadsmarknaden innebär att socialtjänsten står som hyresgäst och att de sen hyr ut till olika klienter i andra hand. Sahlin

(a.a.) har kommit fram till att socialtjänsten gärna skriver till olika klausuler som att den boende inte får ha husdjur, inte får ha övernattade gäster och att bostadssekreterarna kan när som helst gå in i lägenheten med egen nyckel. Genom att socialtjänsten har kontroll över lägenheten känner inte alltid hyresgästen att de har trygghet i sitt boende som i ett eget kontrakt. Meningen med ett sådant kontrakt är att det skall gå över i ett förstahandskontrakt, men det blev sällan så i Malmö utan hyresgästen kunde i princip när som helst bli uppsagd pga. störande beteende och inte ha sökt någon annan bostad och bli hemlös igen. En sekundär bostad kan betraktas lite som att bo på institution eftersom det finns en hel del regler att följa samtidigt som klienten har tak över huvudet. Socialtjänstens mål är att klienten skall lämna socialtjänsten och klara sig på egen hand, samtidigt som de när som helst kan gå in i klientens lägenhet och se om de sköter sig. Hyresvärdarna har inte något intresse av att påverka sina hyresgäster utan vill bara att de skall betala hyran och sköta sig.

Utifrån studien i Malmö skriver Sahlin (i Runquist, 2000) att det var pga. allmännyttans förändring av deras policy på 1980-talet som gjorde det möjligt att utveckla den sekundära bostadsmarknaden, likaså att bostadspolitiken förändrades på 1990-talet. En orsak till att den sekundära bostadsmarknaden fortfarande finns kvar beror på kommunerna har att göra med att det är en social funktion i socialtjänstens arbete eftersom det går att kontrollera klienterna genom att tillföra ett specialkontrakt där det går att lägga till sådant som möjliggör att kontrollera klienterna. Det kan vara att klienten skall vara nykter och drogfri under tiden klienten bor i bostaden för annars kan socialtjänsten säga upp kontraktet. Likaså kan de kontrollera klientens ekonomi och livsföring i övrigt.

Vidare ville Sahlin (a.a.) med sin forskning studera hur hyresvärdar (allmännyttiga) och bostadssekreterare beskrev dem som de exkluderade. Studien genomfördes med både observationer, intervjuer och en granskning av den sekundära bostadsmarknaden. Via den sekundära bostadsmarknaden kan socialtjänsten kontrollera de hemlösa. Socialtjänsten kan när som helst dyka upp hos klienten för att se att regler följs och att klienten inte missköter sig. Bostadssekreterarnas roll skulle vara att besöka klienterna vid behov, men det blev rutin att besöka dem ett par gånger i veckan istället. Klienterna skulle få träna på att bo själv, för att längre fram kunna klara av ett boende med eget kontrakt. Många som inte ansågs klara eget boende exkluderades från den sekundära bostadsmarknaden. En del klienter som fått bostad genom socialtjänsten i denna studie hade för 10 år sedan fått en bostad på den reguljära bostadsmarknaden. Den sekundära bostadsmarknaden har expanderat, det kan förklaras med

att hyresvärdarna får hyra även om inte hyresgästen betalar, eftersom socialtjänsten betalar hyran. Genom den sekundära bostadsmarknaden legitimerar hyresvärdarna att exkludera denna grupp av människor.

4.3. Boendesegregation och kommunernas lösningar

Kölegård Stjärne et al. (2007) skriver i en artikel om boendesegregation om personer som blivit tilldelade att bo inom ett visst område som oftast bygger på någon form av etnicitet, ålder eller ekonomiska resurser. Författarna undersöker om platsen där man bor kan ha betydelse för individens levnadsvillkor. Vidare diskuteras om det kan ha betydelse för människornas trygghet. Hur kan detta påverka personerna som bor där? I de områden som räknas till resurssvaga verkar personerna ha lägre förväntningar på utbildning och arbete. Bor man i ett resurssvagt område finns det tre gånger större risk att bli utsatt för otrygghet. Däremot blir skillnaderna inte lika stora om hänsyn tas till individ och hushållsförhållanden.

I en annan artikel av Blid (2006) framkommer att det inte finns några regler på hur socialtjänsten skall verka för att hjälpa människor utan bostad. Personer som är hemlösa har ofta olika instabila lösningar på sin boendeproblematik. Kommunerna har ofta olika lösningar på boende som härbärge, jourlägenhet, lågröskelboende, kategoriboende, träningslägenhet, inackorderingshem etc. för att lösa boendeproblematiken. Författarna diskuterar de kommunala skillnader som finns. Artikeln redovisar hur Sveriges kommuner ordnar boendeinsatser för människor som inte har någon stabil lösning på sin boendesituation. Den vanligaste lösningen på boendesituationen i kommunerna är boendestöd med socialpsykiatrisk inriktning och därefter kommer sociala övergångskontrakt. De boendelösningar som har en mest hemlik miljö har lägsta nivå på restriktivitet. Blid (a.a.) sammanfattar de olika boenden som finns i kommunerna och beskriver vad de innebär enligt hans studie. Han stödjer sig på Sahlins (1996) begrepp som hon utreder i "på gränsen till bostad. Avvisning, utvisning, specialkontrakt". Det som kommunerna har mest (58 %) i Sverige är sociala övergångskontrakt som oftast bedrivs i ordinärt boende som har hög normalitet och låg grad av omsorg. Därefter är det jourlägenhet och lågröskelboende som finns i 20 % av kommunerna och det är en akutlösning med låg omsorgsnivå. Den tredje mest vanliga boendeformen i kommunerna är boendestöd och finns i 19 % av kommunerna. Andra boendeformer som finns i de undersökta kommunerna är härbärge, hotell och camping, utslussningsboende, vårdboende, kategoriboende och träningslägenhet.

5. Metod

Studien som ligger till grund för uppsatsen kan karakteriseras som explorativ och beskrivande och har genomförts som en översiktsstudie och en fördjupande studie för att se vad Gläntans kommun gör för gruppen hemlösa. Patel och Tebelius (1987) skriver att en explorativ studies syfte är att få fram så mycket information som möjligt inom ett visst problemområde. Undersökningen kan vara en förstudie eller för att komma fram till frågor som kan användas i en framtida undersökning. I studien har den explorativa ansatsen använts för att få en samlad bild av insatser för hemlösa och att för att komma fram till några intressanta aktörer för en fördjupad studie. Vidare skriver Patel och Tebelius (a. a.) att deskriptiva undersökningars syfte är att presentera beskrivningar och det kan omfatta situationer, individer eller olika företeelser i samhället. I denna undersökningsmetod kan forskaren beskriva hur en situation ser ut idag eller beskriva bakgrunden till olika problem, konsekvenser av olika företeelser eller beskriva relationen mellan dem. Den deskriptiva undersökningsmetoden har använts i studien för att kunna beskriva den nuvarande situationen kring hemlösa i Gläntans kommun.

5.1. Översiktsstudien

Den explorativa studien har genomförts med bostadsbolag, myndigheter, ideella föreningar och trossamfund som undersökningsobjekt i form av telefonintervjuer (se bilaga 1, 2 och 3). Enligt Dahmström (2005) är det positivt med telefonintervjuer då de inte är kostsamma och går relativt snabbt att genomföra jämfört med besöksintervjuer. Är frågorna oklara kan dessa förklaras och redas ut ganska enkelt. Däremot kan det vara svårt att få tag på personer som skall intervjuas, abonnenten kan ha hemligt telefonnummer eller använda telefonsvararen som ett filter och bara svara på samtal som är intressanta för dem. Bortfallet kan därför bli ganska stort. Andra problem är att intervjupersonen kan bli störd av omgivningen och ger kanske inte så genomtänkta svar som vid en besöksintervju. Likaså kan inte frågorna vara för krångliga eller ta allt för lång tid i anspråk.

Vid telefonintervjuerna blev det ett bortfall då det inte var möjligt att inom rimlig tid att ringa alla bostadsbolag och vissa svarade inte eller hade bytt nummer utan hänvisning till något nytt nummer. Det finns cirka 36 bostadsbolag i kommunen. Av dessa kontaktades 25, via telefon, men det var ett par bolag som inte ville svara på frågor. Två bostadsbolag var särskilt intressanta för en fördjupad studie. De myndigheter som kontaktades per telefon var Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Arbetsmarknadsenheten. En tanke med

översiktstudien var också att söka efter ideella föreningar som arbetar med hemlösa. Telefonintervjuerna genomfördes också med två ideella föreningar och två trossamfund. Den explorativa studien tog ungefär en vecka att genomföra.

5.2. Fördjupningsstudien

Efter telefonintervjuerna fanns underlaget till intervjuer. Därför kontaktades representanter för två bostadsbolag och två trossamfund. För att få kontakt med socialtjänsten vände jag mig till enhetschefen för vuxenheten genom ett telefonsamtal och ett brev där det framkom vad som skall göras i studien (se bilaga 4).

För studiens syfte var det viktigt att genomföra intervjuer där jag kan ställa fler och djupare frågor än vid telefonintervjuerna. Dessutom kan intervjupersonen utveckla det som sades i telefonintervjun. Samtliga intervjuer genomfördes under drygt en veckas tid och varje intervju spelades in. Som hjälpmedel vid intervjuerna användes intervjuguider till varje bostadsbolag (se bilaga 5 och 6), ideell förening (se bilaga 7 och 8) och till enhetschefen för vuxenheten (se bilaga 9). Intervjuguiderna byggde på vad de olika personerna uppgett i telefonintervjun utom den med kommunrepresentanten som jag inte hade varit i kontakt med tidigare. Jag genomförde en intervju per dag och sammanfattade varje intervju innan nästa påbörjas.

5.3. Bearbetning och analys

Taylor (1998) skriver att det är viktigt för läsaren att forskaren förklarar hur insamlingen av data gått till likaså hur materialet har bearbetats och tolkats av forskaren för att läsaren skall ha förståelse för texten. Telefonintervjuer med bostadsbolagens bearbetades genom att söka efter olika teman i svaren. Dessa teman och aktörerna placerades därefter in i en matris för att få en överblick över likheter och olikheter i svaren. På samma sätt behandlades telefonintervjuerna med myndigheterna för sig och de ideella föreningarna tillsammans med trossamfundet för att urskilja olika teman.

I den fördjupande delen i studien har materialet bearbetats genom att sammanfatta alla intervjuerna direkt efter varje intervju. Därefter har det samlade datamaterialet lästs igenom flera gånger och på samma sätt som vid översiktstudien sökte jag efter teman och därefter samlades alla svar som tillhörde olika teman efter varandra. Alla teman studerades både i den explorativa studien och den fördjupande studien för att senare kunna hitta intressanta delar för en djupare analys.

I resultatdelen varvas text, tabeller och citat från intervjupersonerna. Enligt Kvale (1997) är det forskarens uppgift att få läsaren intresserad av texten och göra materialet från intervjuerna läsvärda och det kan göras genom att använda citat. Läsaren bör få en inblick av samspelet mellan intervjuaren och intervjupersonen genom citat i texten. Däremot bör citaten tolkas så att läsaren kan förstå vad det är för ståndpunkt som forskaren belyser i texten.

5.4. Studiens tillförlitlighet

Patel och Tebelius (1987) skriver att om tillförlitligheten skall bli tillfredställande i en kvalitativ ansats kan forskaren använda sig av flera olika informationssamlingar som intervjuer, observationer eller spontana samtal. I en del intervjuer kan forskaren ha teman medan i andra tillfällen kan vara mer öppen för vad som kommer fram i intervjun. Vidare så måste forskaren noga överväga om den kvalitativa forskningen stämmer överens med den information som forskaren har fått.

Den största tillförlitligheten i studien gäller socialförvaltningens verksamhet. Eftersom jag intervjuade en person som är väl insatt i kommunens verksamhet så kan jag vara tämligen säker på att jag fått med alla insatser som kommunen har för hemlösa. Däremot kan det vara så att det finns fler bostadsbolag i kommunen som arbetar med hemlösa eftersom jag inte kontaktat alla, men det var å andra sidan inget mer bostadsbolag som var känt av kommunen. Ett bostadsbolag som gör en del för hemlösa i kommunen var inte känt av socialtjänsten. Likaså kan det vara fler ideella föreningar och trossamfund som gör något för hemlösa än de som framkommit i studien. Ett av trossamfunden har en relativ stor verksamhet för hemlösa och det finns troligen inte underlag till hur många olika verksamheter som helst i kommunen som arbetar med hemlösa. Detta innebär sammantaget att jag med hjälp av denna och den tidigare studien fångat det mesta av arbetet som sker med hemlösa i Gläntans kommun.

5.5. Etiska frågeställningar

Enligt Kvale (1997) är det viktigt att beakta forskningsetiska frågor redan från början när forskaren börjar med sin studie och ha det i åtanke under hela forskningsprocessen ända fram till slutrapporten. Vidare är det viktigt att informera om samtycke när forskaren skall intervju någon, vilka risker det finns och studiens huvudsakliga syfte. Intervjupersonen har informerats om det bakomliggande intresset för studien och vad materialet använts till. Detta gäller både vid telefonintervjuerna liksom de kvalitativa intervjuerna. Konfidentialitet i forskning innebär att material som framkommit i studien inte visar vem personen är. I studien

har materialet behandlats med stor försiktighet, kommunens namn är påhittat för att ingen ska veta var studien har genomförts. Där namn nämns på verksamheter är dessa fingerade för att inte någon skall känna igen sig eller att någon annan känner igen namn och personer i texten. De bandupptagningar som skett har endast lyssnats av och sammanfattas av mig själv för att garantera anonymiteten för intervjupersonen.

6. Översiktsstudie

I detta avsnitt beskrivs vad bostadsbolagen, ideella föreningar, trossamfund och myndigheter gör för insatser mot hemlöshet i kommunen. Det som ligger till grund för innehållet är telefonintervjuer (se bilaga 1, 2 och 3). Innehållet struktureras utifrån hur varje aktör besvarat frågorna på följande sätt:

- Bostadsbolagens förhållande och insatser till hemlösa
- Ideella föreningar och trossamfunds verksamheter för hemlösa
- Myndigheternas avsaknad av insatser

6.1. Bostadsbolagens förhållande och insatser till hemlösa

Bostadsbolagen har självklart en nyckelroll när det gäller insatser för hemlösa och därför är det naturligt att jag här belyser hur dessa förhåller sig till denna grupp utifrån hur bostadsbolagen ser på denna grupp och vad de gör för hemlösa. Beskrivningarna bygger på 21 bostadsbolag. Det var inget bostadsbolag som har någon plan, policy eller målsättning för att hjälpa hemlösa. Däremot kan det utläsas mellan raderna att bostadsbolagen ändå gör på ett visst sätt när de får förfrågan av socialtjänsten om de har någon ledig lägenhet till en hemlös.

6.1.1. Faktorer som försvårar för hemlösa att få bostad

Det framkom att 12 av 21 bostadsbolag kräver att personer som är hemlösa skall ha borgenär för att kunna få en lägenhet i dessa bostadsbolag då de vill ha någon form av säkerhet. Det har ingen betydelse om borgenären är privatperson, offentlig förvaltning eller en arbetsgivare. Fyra bostadsbolag vill ha någon form av garanti för att hyran skall komma in, exempelvis att socialtjänsten går in och betalar hyran om den uteblir. Det är två bostadsbolag som inte kräver någon borgenär. Resterande bostadsbolag nämnde inte om de använde sig av borgenär eller inte.

Tabell 1 *Bostadsbolagens krav på hyresgäst*

	Borgenär eller annan säkerhet	Tillämpar inte borgenär	Kreditupplysning = får inte ha några betalningsanmärkningar	Sidokontrakt
Krav på hyresgäst	12	2	10	4

Kraven på en blivande hyresgäst handlar bland annat om ekonomi. Förutom krav på borgenär gör många bostadsbolag kreditupplysningar och ibland krävs också sidokontrakt. Det ska dock påpekas att flera av dessa krav brukar även ställas på andra blivande hyresgäster, men det förfaller som att bostadsbolagen är ”extra försiktiga” när det gäller människor som fått stämpeln hemlös.

Flera bostadsbolag nämner att eftersom det är ont om lägenheter i kommunen lönar det sig inte att hyra ut till personer som misstänks missköta sig, utan de vill hellre hyra ut till personer som de tror sköter sig. En del bostadsbolag vill veta varför personen blivit hemlös för att på så vis själva avgöra om personen klarar av ett eget boende eller inte. Bostadsbolagen är rädda om befintliga hyresgäster och vill ogärna ha in som de säger stökiga hyresgäster. Risken är att befintliga hyresgäster säger upp sig om det är mycket ”festande” i hyresfastigheten eller ”bråkigt”. Eftersom många hyresgäster vill ha lugn och ro i sitt boende.

Ett par bostadsbolag vill dessutom att deras hyresgäster söker ett långtidsboende och inte byter bostad allt för ofta. Det som kan upplevas negativt med att hyra ut lägenheter till någon hemlös som har missbruksproblem är att personen under narkotikapåverkan kan slå sönder lägenheten. Socialtjänsten står inte för kostnaderna utan det får bostadsbolaget själv göra och därför drar sig en del bostadsbolag för att hyra ut till hemlösa. Om en hyresgäst som var hemlös slutar med att gå på möten med socialtjänsten så uteblir socialtjänsten med att betala hyra till bostadsbolaget.

6.1.2. Faktorer som underlättar för hemlösa att få bostad

Det finns fyra bostadsbolag som kan tänka sig att hjälpa hemlösa med boende om de fick veta orsaken varför personen blev hemlös, så det finns möjligheter för hemlösa i kommunen att få bostad. Några bostadsbolag uttryckte sig dock att vara beredda att aktivt hjälpa personer som vill ha eget boende och arbete. Är den hemlöse nykter och drogfri så tycker bostadsbolagen

att det är lättare att hyra ut bostad än om de har pågående missbruk. I kommunen är det två bostadsbolag som använder sig av sidokontrakt vilket innebär att socialtjänsten betalar hyran om klienten sköter sina åtagande gentemot socialtjänsten. Vidare är det tre bostadsbolag som hyr ut bostäder till socialtjänsten och sen är det upp till socialtjänsten att hyra ut till vilka klienter de vill i andra hand. Det är fyra bostadsbolag som får sin hyra direkt av socialtjänsten och inte av hyresgästen. Slutligen är det två bostadsbolag som inte kräver någon borgenär.

6.1.3. Bostadsbolagens förhållande till socialförvaltningen

Bostadsbolagen har olika erfarenhet av samarbete med socialtjänsten. Överlag uppges att samarbetet fungerar dåligt. Det kan handla om att socialtjänsten inte betalar hyran till en klient som inte går på deras möten och sköter andra åtagande, för de skall betala deras hyra. Det resulterar i att några bostadsbolag inte längre samarbetar med socialtjänsten. Däremot finns det andra bostadsbolag som samarbetar med socialtjänsten och har sidokontrakt eller att socialtjänsten hyr lägenheter direkt av bostadsbolaget och hyr ut dem i sin tur.

6.2. Ideella föreningar och trossamfunds verksamheter för hemlösa

Gläntans kommun är en liten kommun och därför kan inte alla ideella föreningar arbeta mot samma målgrupp utan det sker en uppdelning mellan föreningarna. De föreningar jag varit i kontakt med uppges att de inte vill konkurrera med varandra och dessutom finns det inte underlag till hur många verksamheter som helst till kommunens invånare. Det var framförallt två trossamfund som arbetar lite mer med hemlösa. Ett trossamfund arbetar med stödjande verksamhet som att lyssna på människor och deras problem. De kan inte hjälpa till konkret så mycket mer än att ge rekvisition till mat och hänvisning till andra föreningar som kan hjälpa till med att skänka kläder eller filtar. Ett annat trossamfund har en verksamhet öppen varje förmiddag för hemlösa där de kan vila på en madrass, äta en smörgås och bara umgås. Det är endast detta trossamfund som har en klar målsättning och policy för hemlösa i kommunen och det gäller för personer som är inskrivna på deras behandlingshem. Det andra trossamfundet och de ideella föreningarna har ingen klar målsättning eller policy för att hjälpa hemlösa.

6.2.1. Samarbete

De ideella föreningarna känner till varandra och vet vad de arbetar med, men tar inte hjälp av varandra utan kan hänvisa hemlösa till exempelvis två andra föreningar om de behöver kläder eller filtar. En tredje förening ordnar en alternativ jul för personer som är ensamma på julafton bl.a. hemlösa. Föreningen står för arrangemanget och maten, men använder sig av ett

trossamfunds lokaler och deras personal så att det finns någon att prata med under julfirandet. Ett av trossamfunden upplever inte att det finns något konkret samarbete mellan dem och socialtjänsten. Trossamfunden känner till personer som arbetar på socialtjänsten och ringer dem i ärenden när det behövs.

Ett annat trossamfund uppger att de har ett bra samarbete till socialtjänst, bostadsbolag och arbetsförmedlingen. Det kan komma hemlösa som är inskrivna hos socialtjänsten som inte vill gå till Ljuset för att få sitt försörjningsstöd utan de kan komma till deras verksamhet istället för att få sitt försörjningsstöd. Det skrivs närvarorapport på hemlösa som kommer dit istället för att gå till Ljuset. Det finns även personer som kommer från arbetsförmedlingen som är en viss typ av skyddat arbete.

6.3. Myndigheter

För att jag skulle få en så bred bild som möjligt av vad Gläntans kommun gör för hemlösa ringde jag runt till olika myndigheter (se bilaga 1) inom kommunen för att se om de har något arbete med hemlösa. Det var ingen myndighet som har någon plan eller målsättning för hemlösa i kommunen. Varken försäkringskassan eller Arbetsmarknadsenheten (AME) ansåg att de träffar några hemlösa i sin yrkesroll. De hänvisade också till socialtjänsten eftersom de ansåg att det är socialtjänsten som har ansvaret fullt ut för de hemlösa och inte någon av dessa myndigheter. Den enda myndighet som kunde träffa på hemlösa var AME då de hjälper till att skaffa praktikplats. AME:s hållning är att om någon skall ut i arbetslivet bör personen ha bostad. Arbetsförmedlingen uppger att de inte har något samarbete kring hemlösa, men samtidigt säger de, att om de skall samarbeta med någon annan myndighet så är det i så fall med socialtjänsten. Försäkringskassan tror inte att hemlösa skulle ha hjälp av dem och att myndigheten har kontakt med hemlösa. Vidare har myndigheten inte heller något samarbete med någon annan myndighet om hemlösa. Däremot har de samarbete med Arbetsförmedlingen och socialtjänsten om en klient även är aktuell på dessa myndigheter.

6.4. Summering

I översiktsstudien framkommer att det finns bostadsbolag som kan tänka sig hjälpa hemlösa att komma in på bostadsmarknaden likaväl som det finns bostadsbolag som absolut inte vill ha dem som hyresgäster. Det som märks tydligast i studien är att bostadsbolagen överlag är negativt inställd till socialtjänsten i kommunen. Bostadsbolagen skulle vilja ha mer stöd därifrån om de skall hyra ut till personer som varit hemlösa. En annan sak som är tydlig är att

bostadsbolagen är rädda om befintliga hyresgäster och inte vill att någon hemlös skall göra så att andra hyresgäster säger upp sig. Det finns dock flera bostadsbolag som är positiva till att ta emot hemlösa i kommunen. Trossamfunden arbetar också med hemlösa i kommunen, men det är inte meningen att det skall ersätta kommunens arbete med hemlösa. Däremot anser inte Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att de arbetar med hemlösa överhuvudtaget.

7. Fördjupad studie

Den fördjupade studien bygger på intervjuer med två bostadsbolag, två trossamfund och med enhetschefen för vuxenheten i kommunen (se bilaga 5, 6, 7, 8 och 9). Det är genom den fördjupade studien som det tydligare framkommer vad som görs för hemlösa i kommunen och vilka aktörer som ligger bakom de olika insatserna. De olika avsnitten som presenteras är: 7.1. där det beskrivs hur situationen med hemlösa ser ut idag, vidare fortsätter det med 7.2. som ger en fördjupad inblick av vad som görs för hemlösa i kommunen. Slutligen i avsnitt 7.3. kommer det en redogörelse om samarbetet mellan de olika aktörerna i samhället.

7.1. Hemlösa i den lilla kommunen

Det finns hemlösa i kommunen och personerna som intervjuades har olika uppfattning om vad hemlös innebär och hur många som är hemlösa i kommunen. Följande avsnitt ger en inblick i hur det ser ut i kommunen och vad personerna anser om hemlöshet.

7.1.1. Vem är hemlös?

Ett trossamfund anser att hemlös är en person som inte har något boende alls och som inte kan bo hos vänner eller familj. Respondenten uttrycker sig så här:

Jag tänker på dem som naturligtvis inte har någon bostad alls också dem som inte har möjlighet att bo med nån. Inga andrahandshyror och såna här saker tänker jag inte på utan jag tänker på dem som är helt utslagna och inte har någon att gå hem till, de som har omöjliggjort sig överallt även hos vännerna, vill inte ha in dem det är för stökigt, det betecknar jag som hemlös.

Ett annat trossamfund anser att en person kan bli hemlös även om personen har ordnade förhållanden. Om det däremot uppstår en kris i livet kan det vara svårt att reda ut det och krisen kan leda till att personen börjar missbruka och klarar inte av sitt boende så till slut blir

personen vräkt. Det ena bostadsbolaget räknar in missbrukare som har fått flera chanser av bostadsbolag och kommun men inte klarat av att behålla någon bostad Enligt ett annat bostadsbolag så är personer som går till Ljuset hemlösa och de som sover i trappuppgångar. Det vidaste begreppet som benämns om hemlösa är enhetschefen som uttrycker sig att det kan vara personer som är inneboende, sitter i fängelse eller bor i socialtjänstens boenden.

7.1.2. Synen på hemlösa

Respondenterna har olika uppfattningar om hemlösa. Det ena bostadsbolaget och ett av trossamfundet anser att en del personer inte skulle behöva vara hemlösa om de kunde inordna sig i de regler som finns. Det kan vara självvalt att bli hemlös och fortsätta att vara det. Likaså kan en del hemlösa som fått bostad straffa ut sig själva genom att de får bostad men klarar inte av det livet, exempelvis att betala hyran eller att vara drogfri och nykter.

Så här säger en representant för ett bostadsbolag:

Många hemlösa har verkligen fått chanser men till slut blir de hemlösa. Personer med missbruksbakgrund oftast får de sina chanser men till slut så har de spolierat sina chanser.

Ett trossamfund tror inte att någon behöver vara hemlös särskilt länge i kommunen eftersom det finns boenden i kommunens regi, dels bor en del hos vänner och bekanta och klarar sig på det sättet. Ett bostadsbolag anser att det kan vara vem som helst som blir hemlös, för tas det viktigaste ifrån en person som arbete, bostad eller familj är kanske inte det viktigaste just då att betala hyran när personen mår som sämst. Eftersom det är bostadsbrist i kommunen är det svårt för socialtjänstens klienter att få bostad idag. Enhetschefen anser att samhället är uppbyggt på regler och disciplin, hemlösa personer har ofta svårare med det och då passar de inte in i samhället och det leder till att det är svårt att få bostad. Det märks också i samhället att fler barnfamiljer blir hemlösa för de har inte råd att klara ett boende.

7.1.3. Aktuell situation

Socialtjänsten har kännedom om att det idag finns 55 hemlösa i kommunen, men enhetschefen tror att det finns fler hemlösa som inte har gett sig till känna. Personerna som är hemlösa kan vara inneboende eller sitta i fängelse och det kan vara därför som enhetschefen inte känner till om personerna är hemlösa. Eftersom socialtjänsten inte har någon uppsökande verksamhet som att leta efter hemlösa personer, så vet socialtjänsten aldrig hur många hemlösa det finns i kommunen. Däremot har socialtjänsten koll på en del hemlösa personer

och det finns 24 personer som bor i socialtjänstens fyra olika boende som inte har någon fast bostad. Vidare finns det sju personer som är inneboende hos vänner och bekanta, två personer sitter i fängelse och 16 personer är på behandling. Ytterligare är det sex personer som är helt utan boende och som sover på gatan eller i trappuppgångar. Ett trossamfund tror inte att det finns lika många hemlösa idag som för 10 till 15 år sedan, men har ingen motivering till varför det skulle vara så.

7.2. Insatser för hemlösa

Det finns olika verksamheter för hemlösa i kommunen, både från socialtjänstens sida samtidigt som det finns verksamheter från trossamfundens sida. Utöver det finns det bostadsbolag som försöker hjälpa hemlösa att få en bostad och att behålla den. I tablå 1 redovisas de samlade insatserna som görs av olika aktörer i kommunen. I de kommande avsnitten beskrivs insatserna.

	Bostad	Vila	Dagverk- samhet	Öppet hus	Fika/mat	Samtal	Möbler	Kläder
Bostadsbolag 1	*	-	-	-	-	-	-	-
Bostadsbolag 2	*	-	-	-	-	-	-	-
Trossamfund 1	-	-	-	*	*	*	-	-
Trossamfund 2	-	*	*	*	*	*	*	*
Social-tjänsten	*	*	*	-	*	*	-	-

Tablå 1 *Samlade insatser för hemlösa i kommunen*

7.2.1. Bostadsfrågan

När jag började undersöka vilka aktörer som finns i kommunen fann jag ytterligare en aktör som är kopplad till ett av bostadsbolagen i kommunen. Det är Ramlösa Social Utveckling AB (RSU www.rsu-ab.se, skräddarsydd individuell rehabilitering, koncept nr 1) som är ett privat företag i Ramlösa utanför Helsingborg och verksamheten bedrivs i södra Sverige.

Verksamheten har behandlingshem och beroendeklinik och riktar in sig på vuxna missbrukare. Personer som behöver stöd för att komma ut i samhället och komma ifrån droger och alkohol får hjälp via RSU och de har samarbete med klientens socialtjänst. Klienten börjar med att bo sex månader i ett familjehem och därefter slussas personen ut till en egen lägenhet. Liksom socialtjänstens boende har RSU också regler men hela behandlingen bygger på frivillighet. Klienten förbinder sig att skriva på ett kontrakt där reglerna står nedskrivna såsom att inte skaffa nya husdjur, avråds från att skaffa barn under behandlingstiden, måste vara nykter och drogfri och det sker provtagning regelbundet.

Ett av bostadsbolaget har samarbetat med RSU i några års tid och tar emot personer när det finns lediga lägenheter och när det passar verksamheten. Personerna som bostadsbolaget tar in är inte utan bostad för tillfället men de skall slussas ut i samhället och de hade med säkerhet blivit hemlösa om inte bostadsbolaget eller något annat bostadsbolag erbjuder dem en lägenhet. Hyresgästerna som kommer via RSU kan komma från hela Sverige och inte bara från kommunen. Tidigare hade bostadsbolaget sidokontrakt med kommunen men har slutat med det eftersom de inte fick in hyran från socialtjänsten. Numera tar bostadsbolaget ut en depositionsavgift på tre månader om socialtjänsten skall hyra lägenhet av dem och det fungerar bättre. Avgiften används till att renovera efter stökiga hyresgäster eller om det behövs vråkas någon hyresgäst som är klient hos socialtjänsten.

Socialtjänsten har fyra boenden i kommunen. Nejlikan är ett boende för personer med dubbeldiagnos med psykiska och/eller fysiska funktionshinder i kombination med missbruksproblematik. Boendet ligger i en liten ort i kommunen men har bra tåg och bussförbindelser så det är enkelt för klienterna att ta sig till staden. På Nejlikan finns också hemlösa då socialtjänsten har erbjudit plats för personer som har varit på behandlingshem eller för de personer som inte har klarat av ett eget boende i kommunen. På boendet finns det personal dygnet runt, men de finns alltid personer som inte klarar av att följa reglerna och på så sätt upphör ens rätt till att bo kvar där. Det måste beviljas bistånd från socialtjänsten för att bo på Nejlikan, det görs efter en individuell prövning och bestäms om det skall vara en permanent eller en tillfällig lösning. I en annan mindre ort i kommunen finns resterande tre boenden och dessa ligger i samma hus som har många olika vinklar och vrån. Det första är Tussilagon som är ett lågröskelboende och ett första steg mot eget boende. Där finns inte många förordningar utan det är basala regler som att inte hota personalen, inte ta in droger och alkohol och hålla hyfsat i ordning på sitt rum. Enhetschefen anser att det är väldigt enkla

regler och de boende behöver inte gå till någon sysselsättning. Frågan som enhetschefen ställer sig är hur långt sträcker sig kommunens ansvar? Skall det finnas lågtröskelboende och sen ett boende innan det för att kunna täcka upp alla hemlösa och missbrukare i kommunen? Nästa steg i boendet är Tulpanen där de boende måste vara nyktra och drogfria. Det görs drogtest på de boende med jämna mellanrum. En del som bor här går till Ljuset på dagarna eftersom de måste det eller går dit frivilligt för att de skall få någon rutin i vardagen och börja komma upp på morgonen. Det sista boendet i huskomplexet är Solrosen som är ett jourboende för familjer och barn eller för dem som har mist sitt boende. Det ersätter tidigare jourlägenheter och enligt enhetschefen är detta inte någon bra lösning, men socialtjänsten får inte hyra lägenheter någon annanstans i kommunen. I dessa tre boenden får hemlösa bo i tre månader sedan sker en omprövning. Socialtjänsten har även boendestödjare i kommunen som åker hem till olika personer med missbruksproblematik. Kommunens mål är att alla invånare skall ha ett boende.

7.2.2. Olika verksamheter

Ett trossamfund har en diakoniverksamhet som är öppen varje vardag kl 11 – 12 och denna verksamhet riktar sig till alla som behöver någon att prata med. Det kan vara personer som är i själslig nöd eller behöver bolla sina funderingar med en annan person. Konkret kan diakonerna ge matrekvisitioner till personer som är helt utblottade och det innebär att personen kan äta ett mål mat på ett av kommunens servicehem eller att gå till en mataffär och handla mat för 50 kr. Organisationens policy är att ingen person skall behöva gå hungrig och att det skall finnas någon att prata med varje vardag. De som kommer till diakoniverksamheten kan vara i ekonomiskt hjälpbehov så som att försörjningsstödet inte räcker tills nästa utbetalning kommer. Det får inte bli så att olika människor sätter i system att komma till trossamfundet och få ekonomisk hjälp när försörjningsstödet inte räcker till mellan två utbetalningar, för det är det inte till för. Trossamfundet skall inte ta över socialtjänstens arbete och funktion. Likaså är det inte trossamfundets roll att lösa hemlösas problem utan lyssna på dem och försöka förstå deras problematik och vad problemet innebär konkret för personen. Trossamfundet kan även följa med till socialtjänsten som stöd om det skulle behövas.

Ett annat trossamfund har en verksamhet som enbart inriktar sig på hemlösa och missbrukare. Personen bakom verksamheten har öppettid i lokalen varje vardag mellan kl 9-12 och dit får hemlösa och missbrukare komma och prata, äta en smörgås och dricka kaffe. Det finns även

möjlighet att vila på en madrass för hemlösa som inte har sovit på natten. Verksamheten kan också hjälpa till med att ringa runt till olika bostadsbolag i kommunen för att få tag i bostad åt någon som är hemlös. Eftersom trossamfundet inte har något härbärke kan de inte erbjuda logi över natten. Det som trossamfundet mer kan göra för hemlösa är att få socialtjänsten att ge bistånd till behandling för en hemlös på ett av deras fyra olika behandlingshem i Sverige. Trossamfundet är en rikstäckande verksamhet och har en inriktning som kallas för LP-stiftelsen (Lewi Petrus, efter grundaren av stiftelsen) och det är den som står för behandlingshemmen och de har även tre folkhögskolor i landet. Behandlingshemmen finns inte i kommunen utan på andra orter i Sverige. Behandlingen står på kristen grund och personalen som arbetar där bekänner sin tro. En del personal arbetar ideellt på hemmen och är pensionärer eller har någon annan inkomst. Under behandlingen läser klienterna oftast in olika skolämnen eftersom det är många som inte har gått i skolan tidigare. Efter genomgången behandling är det en del som fortsätter att studera på deras folkhögskolor och finansierar det via Centrala Studiestödsnämnden (CSN). Verksamheten vill att missbrukare och hemlösa skall komma ur sin hemlöshet och sitt missbruk genom den kristna tron. Varje måndagskväll har trossamfundet öppet för alla i församlingen och det tas upp kollekt. Om någon vill så kan personen gå upp i "talarstolen" och berätta om sin vändning för församlingsmedlemmarna, hur det var för den personen att komma ur sitt missbruk och sin hemlöshet. Trossamfundet tror verkligen på sina behandlingshem och att det är lättare att komma ur sitt missbruk via dem än det är via statens olika behandlingshem.

Socialtjänsten kan erbjuda sina klienter att gå till dagverksamheten Ljuset där det finns personal och möjlighet att äta både frukost och lunch. Det finns även aktiviteter som att sitta vid datorer, spela kort och bingo, läsa tidningen, följa med på utflykter i skog och mark, där personal och klienter går tipspromenad och grillar. Tidigare har det funnits en verksamhet på Ljuset som har varit öppen för hemlösa och missbrukare som inte är nyktra och drogfria utan kan komma dit ändå och duscha och tvätta kläderna. Verksamheten lades ner efter en tid eftersom det inte fanns klientunderlag. Ytterligare verksamheter i kommunen är Stjärnan som är en daglig verksamhet för personer med psykiska problem och även för dem med missbruksbakgrund. Månen är en daglig verksamhet som är steget innan AME och det ställs högre krav på deltagarna än på Ljuset så oftast är det personer som kommit en bit i sin utveckling och inte hemlösa personer med pågående missbruk som är där. Verksamheten är en träning för deltagarna inför kommande arbetsliv, att kunna passa tider och komma dit på morgonen. Deltagarna kan sy, vara i verkstaden och syssla med lokalvård.

7.2.3. Vilka arbetar med hemlösa?

I det ena trossamfundet och i ett bostadsbolag arbetar alla i verksamheten respektive bostadsbolaget med hemlösa på ett eller annat sätt. Det är en ensam person i trossamfundet som har det största ansvaret för hemlösa och missbrukarna som kommer till verksamheten. Det är han/hon som har den dagliga verksamheten öppen och som sköter den största kontakten med myndigheterna och andra samarbetspartners. Många i församlingen hjälper hemlösa genom att erbjuda dem en sängplats då och då eller ett mål mat. Trossamfundet har även en second handbutik där privatpersoner lämnar in kläder, husgeråd och möbler. Skulle någon hemlös behöva kläder och filtar för att klara natten kan butiken skänka det, om en hemlös person fått lägenhet kan butiken hjälpa till med att skänka möbler och husgeråd för att kunna få lägenheten möblerad.

Det är mest diakonerna som arbetar med hemlösa i det andra trossamfundet, men det kan förekomma att prästerna också arbetar med hemlösa när de har jour. Det finns flera diakoner i verksamheten som arbetar med hemlösa.

Det ena bostadsbolaget arbetar inte aktivt med hemlösa som trossamfundet, utan hjälper till när bostadsbolaget kan erbjuda lägenheter till RSU:s (se avsnitt 7.2.1.) klienter eller till socialtjänstens klienter, vilket inte sker så ofta. Arbetet med kommunens hemlösa tar mycket tid i anspråk från bostadsbolagets sida eftersom en del klienter ställer till med bråk och inte betalar hyran. Kompisar till klienterna kan komma och festa hos dem och störa andra hyresgäster. Detta kan leda till att andra hyresgäster säger upp sig innan socialtjänstens klient blir vräkt. Socialtjänsten kan avbryta att betala hyra till bostadsbolaget, när de anser att klienten inte har skött sina åtagande gentemot dem. Det kan även bli så att bostadsbolaget får lösa tvister i tingsrätt mm och det kostar både i tid och i pengar. Däremot hyresgästerna via RSU tar inte mer tid i anspråk än vad andra hyresgäster gör. Skulle det bli problem med hyresgästerna som kommer via RSU är det dem som tar hand om problemet, exempelvis om hyresgästerna är påverkade av droger eller alkohol då blir de utsparkade från lägenheten direkt av RSU:s personal.

Ett annat bostadsbolags arbete med hemlösa sker mest från ägarens sida och då när bostadsbolaget blir kontaktad av socialtjänsten eller från ett trossamfund. Eftersom bostadsbolaget inte har något aktivt arbete med hemlösa är det inte heller något stort arbete inom bolaget med denna grupp.

7.3. Samarbete mellan myndigheter och ideella organisationer

I detta avsnitt beskrivs det samarbete som finns i kommunen kring hemlösa och vad som saknas i samarbetet.

7.3.1. Olika aktörers syn på samarbete

Inom de olika verksamheterna som jag har studerat finns det olika syn på samarbete inom kommunen. Ett av trossamfundet samarbetar kring en julfest. Trossamfundet har inte något samarbete med några andra föreningar, men känner till olika föreningar som har second handbutiker och kan hänvisa hemlösa dit, om det behövs kläder eller filter. Trossamfundet har kontakt med socialtjänsten och kan ringa dit i ärenden om det behövs, men det finns inget konkret samarbete mellan dem. Med föga framgång försöker trossamfundet ringa runt till olika bostadsbolag för att hjälpa hemlösa med lägenhet men det har inte fungerat något vidare, så där saknas ett samarbete.

Som jag tidigare skrev i avsnitt 6.3. har inte Arbetsförmedlingen något arbete kring hemlösa men ett trossamfund uppger ändå att de samarbetar med Arbetsförmedlingen i denna fråga, genom att trossamfundet tar emot personer som behöver en skyddad verksamhet att gå till och det fungerar bra. Trossamfundet har ett bra samarbete med kommunen och det kan även vara så att klienter inte vill gå till Ljuset för att få sitt försörjningsstöd så då kan klienten få komma till trossamfundet istället och ha kravet på sig där att det är närvarokontroll. Det finns personer i församlingen som arbetar på socialtjänsten. Dessutom har de samarbete med Ljuset.

Det ena bostadsbolaget har inget gott att säga om socialtjänstens samarbete. Det har aldrig fungerat när bostadsbolaget har haft sidokontrakt med socialtjänsten och därför har bostadsbolaget slutat att samarbeta med dem genom sidokontrakt. Ett sidokontrakt innebär att socialtjänsten står för hyran men det är endast om klienten sköter sina åtagande gentemot socialtjänsten såsom att gå på olika möten etc. När klienten inte uppfyller dessa krav och det händer, så slutar socialtjänsten att betala hyran. Eftersom detta har skett åtskilliga gånger så vill inte bostadsbolaget samarbeta längre genom sidokontrakt. För skulle klienten förstöra lägenheten så ersätter inte socialtjänsten bostadsbolaget utan det får dem stå för själva. Det finns ytterligare ett problem som har lett till ett uppsagt samarbete. Eftersom det inte finns något stöd bakom bostadsbolaget genom socialtjänsten så är bostadsbolaget utlämnat. Hade socialtjänsten däremot borgat för lägenheten och likaså om det blir stökigt med hyresgästen

att de åtgärdar det genom regelbundna återbesök ett par gånger i veckan så klienten också får stöd i sitt boende. Oftast är det så att klienten inte klarar av den sociala biten så som att betala hyra och bryta gammalt umgänge med missbrukarvänner. Det är därför viktigt att socialtjänsten stöttar dessa klienter i sitt boende likaså att det finns en hemförsäkring. När socialtjänsten låter bli att betala hyran för att klienten har missat ett möte, blir det viktigaste i klientens liv att hyran är betald och inte hur klienten är mot andra hyresgäster och fungerar i samhället. Intervjupersonen för bostadsbolaget tycker det är viktigare att klienten har bra bemötande mot andra hyresgäster, än att hyran kommer in i rätt tid eller att klienten går på sina möten. Om det skulle vara så att socialtjänsten hör av sig om en klient som behöver lägenhet är bostadsbolaget mycket mer försiktig nu och tar ut en depositionsavgift på tre månader och skulle något ha förstörts eller om bostadsbolaget behöver vräka klienten så går depositionsavgiften dit och då får inte socialtjänsten den tillbaka. Efter införandet av detta fungerar samarbetet bättre.

Ett samarbete som fungerar bra är mellan bostadsbolaget och RSU där stödet och garantin för hyra och eventuella förstörda lägenheter finns. Eftersom det är ett privat företag och klienterna som går med i RSU bygger på frivillighet är de oftast mer motiverade till att klara ett eget boende och bryta med gamla vänner än socialtjänstens klienter i Gläntans kommun. RSU har sina regler och de innebär att skulle det vara så att en klient dricker alkohol eller tar droger blir personen utslängd med omedelbar verkan från lägenheten likaså om det skulle förekomma bråk. Det är personal på RSU som sköter den biten, likaså att hyran kommer in till bostadsbolaget och att det finns en hemförsäkring. Genom detta stöd känner sig bostadsbolaget trygg med RSU och skulle en lägenhet bli förstörd så är det RSU som står för den kostnaden.

Det andra bostadsbolaget har inget samarbete utan socialtjänsten kan ringa och höra om det finns möjlighet för en klient att hyra lägenhet av bostadsbolaget. Det blir oftast så att klienten klarar av sitt boende mellan ett halvår upp till ett år sen är personen åter inne i sitt missbruk. Då kan lägenheten vara förstörd och den kostnaden får bostadsbolaget stå för, eftersom inte socialtjänsten gör det. Ett trossamfund ringer också ibland och förhör sig om det finns lägenheter lediga till hemlösa men när bostadsbolaget har en lägenhet ledig så har oftast trossamfundet hittat ett annat boende till den hemlöse. Bostadsbolagets ägare är även övervakare och genom det så kommer han/hon i kontakt med personer som skrivs ut från olika institutioner och från fängelser som behöver bostad.

Socialtjänsten har inget samarbete med någon av de ovannämnda aktörerna. Enhetschefen skulle vilja ha ett samarbete med Allmännyttan eftersom det saknas och troligen skulle underlätta hemlösas situation i kommunen. För när väl klienterna har klarat de olika stegen i deras boende som först Tussilagon och sen Tulpanen skall det finnas en lägenhet till klienten ute i kommunen och exempelvis Allmännyttan och då till att börja med ett andrahandskontrakt som senare efter en skötsam tid går över till ett eget kontrakt som klienten står för. Är inte bostadsbolagen med på detta så har det ingen betydelse hur duktig och skötsam klienten är för finns det inte några lägenheter till dem så fungerar det inte. Enhetschefen tror att problemet ligger i att Allmännyttan är rädd för att ta över ansvaret för socialtjänstens klienter och det är inte meningen att de ska det heller. Vidare anser enhetschefen att det är Allmännyttan som skall ställa upp med lägenheter men de har inget ägandedirektiv att gå efter och troligen tar de inte emot klienter pga. det. Socialtjänsten hyr lägenheter av Allmännyttan och hyr ut dem i sin tur i andra hand men fortfarande vill Allmännyttan ha kontroll på vilka som hyr av socialtjänsten och att de inte skall ha betalningsanmärkningar.

7.3.2. Finansiering

Finansieringen av arbetet med hemlösa för det ena trossamfundet är gåvor som människor skänker till verksamheten. Ekonomin är väldigt dålig och de stadsbidrag som går till trossamfundet går inte till hemlösa. Det kan hända att personer testamenterar sina pengar till trossamfundet, men det är likadant där att pengarna skall gå till ett specifikt ändamål. Ibland får de pengar från en ideell förening i kommunen annars får de lita på människors givmildhet. Det andra trossamfundet får in desto mer pengar i sin verksamhet och de flesta som arbetar i trossamfundet arbetar där ideellt förutom tre heltidsanställda och en halvtidsanställd, deras löner finansieras via frivilliga gåvor. Lokalhyra och telefoner finansieras också via gåvor. Under måndagskvällarna som är öppna för alla i trossamfundet, samlas det in kollekt som går till verksamheten. Dessutom är det en enskild person som skänker 20 000 kr om året och ett kloster skänker 7000 kr per år. Skulle det vara en hemlös som behöver mer pengar än vad verksamheten har tillgång till kan de söka via styrelsen och oftast beviljas det.

Via hyror finansieras ett bostadsbolags verksamhet med hemlösa. Det är RSU som betalar hyran för sina klienter. Det enda som kan komma in extra är när socialtjänsten lämnar tre månaders depositionsavgift och pengarna används om en lägenhet är förstörd efter en klient.

7.4. Summering

I avsnittet belyses vad socialtjänst, två bostadsbolag och två trossamfund gör för hemlösa i kommunen. Socialtjänsten kan erbjuda fyra olika boenden Nejlikan, Tussilagon, Tulpanen och Solrosen och boendestödjare till hemlösa. Det finns också tre olika verksamheter, Ljuset, Stjärnan och Månen dit hemlösa kan gå på dagarna. Däremot finns det ingen uppsökande verksamhet i förebyggande syfte för att fånga upp hemlösa i kommunen. Bostadsbolagen har inget konkret samarbete med socialtjänsten utan det största samarbetet sker mellan ett bostadsbolag och RSU. Hyr bostadsbolagen ut bostäder till socialtjänstens klienter finns det viss risk att lägenheten blir sönderslagen eller att socialtjänsten låter bli att betala hyra om inte klienten sköter sina åtaganden gentemot socialtjänsten. Bostadsbolagen får inte ersättning från socialtjänsten vid fördärvade lägenheter och det gör att bostadsbolagen drar sig för att hyra ut till socialtjänstens klienter. Ett trossamfund arbetar med mest stödjande verksamhet och samtal. Det andra trossamfundet har en verksamhet öppen enbart för hemlösa och missbrukare varje vardag och trossamfundet kan även skänka kläder, husgeråd och möbler till hemlösa.

8. Slutdiskussion

I detta avsnitt förs en diskussion utifrån mina frågeställningar och vad som kommit fram under studiens gång och hur en framtida studie kan genomföras.

8.1. Olika aktörers syn på gruppen hemlösa

Fån mina intervjuer kom det varierande svar på vem som är hemlös och det är allt från att det är den hemlöse själv som har orsakat sin hemlöshet till att det kan bli så pga. en kris i livet. Ett trossamfund anser att det är en person som har råkat hamna mellan stolarna eller har hamnat i någon kris och inte reder ut den och detta håller ett av bostadsbolagen med om. Någon av de tillfrågade anser att den hemlöse får skylla sig själv, för det är många som får chanser av socialtjänsten men bara spolierar dem. Det finns en del bostadsbolag i kommunen som är negativt inställda till hemlösa och deras åsikt är ofta att hemlösa måste inordna sig i regler och skaffa sig ett arbete så kommer de ur sin hemlöshet. Socialtstyrelsens rapport (2006) har ett vidare begrepp på hemlös och det innefattar personer som bor på härbärg, är uteliggare, bor på akutboende eller jourboende. Vidare räknas även personer som bor på olika institutioner som inte har något boende planerat till sin utskrivning och detta innefattar personer som har en planerad utskrivning inom tre månader och för dem som inte skall skrivas ut inom närmaste tre månaderna. Till sist är personer hemlösa om de bor hos släkt,

vänner, bekanta eller har ett andrahandskontrakt eller ett tillfälligt inneboendekontrakt och om de har sökt hjälp för sin situation.

8.2. Aktörers mål för hemlösa

Aktörer som har klara målsättningar för arbetet med hemlösa är socialtjänsten och ett av trossamfunden. Socialtjänstens mål är att alla i kommunen skall ha en bostad. I Socialtjänstlagen 4 kap. 1 § i Sveriges rikets Lag (2003) lyder:

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att den stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Ovanstående utdrag från Socialtjänstlagen kan tolkas att personer utan bostad skall få hjälp till bostad och få en skälig levnadsnivå och det kan innebära att personen skall kunna känna trygghet i sitt boende och sitt liv i övrigt. För att alla invånare i kommunen skall få bostad behövs det ett samarbete mellan socialtjänst, trossamfund och bostadsbolag. För att det skall bli ett samarbete kan representanter för varje organisation träffas en gång i månaden för att se över dem hemlösas situation i kommunen. Genom en tät kontakt kan socialtjänsten redogöra för hur situationen om hemlösa ser ut i kommunen och få hjälp med bostäder till klienterna.

Genom att motivera hemlösa som bor på kommunens boende till att bo i egen lägenhet och bryta med gamla vänner kan den hemlöse få ett andrahandskontrakt antingen genom Allmännyttan eller privata bostadsbolag. För att detta skall fungera behöver socialtjänsten få med sig Allmännyttan och flera olika privata bostadsbolag. Efter att den hemlöse har klarat av att bo i egen lägenhet med andrahandskontrakt skall detta gå över till ett eget kontrakt. Har klienten det i tankarna kanske det motiverar till att klara av boendet. Vidare måste Allmännyttan och privata bostadsbolag samarbeta med socialtjänsten så att det finns möjligheter för klienterna att få en lägenhet med eget kontrakt. I Sahlins (1996) studie visade det sig att socialtjänstens klienter skulle få träna på att bo själva för att sedan kunna få eget boende, men det var inget som socialtjänsten klarade av att uppfylla. I denna studie har det också visat sig att det är svårt för socialtjänstens klienter att få eget kontrakt efter andrahandskontrakt eller efter kommunens boende. Eftersom trossamfunden också har

verksamheter för hemlösa har de möjlighet att få kontakt med personer som kanske inte socialtjänsten har och på så vis fångas fler hemlösa upp i kommunen och kan få boende.

Ett bostadsbolag har samarbete med RSU och de står för hyra och har även personal som kan komma till sina klienters lägenheter om det skulle bli problem som bråk eller fest mitt i natten. Fanns detta engagemang och möjligheter från socialtjänstens sida att kunna åka ut till sina klienter mitt i natten om det blir bråk eller fest blir nog fler bostadsbolag trygga genom att det finns någon form av uppbackning av socialtjänsten. Detta arbete kan ske under tiden klienten bor via andrahandskontrakt och sen när klienten får ta över kontraktet minskar stödet från socialtjänsten. Bostadsbolagen är rädda för att hemlösa som fått lägenhet skall under en narkotikapåverkning förstöra lägenheten. Eftersom inte bostadsbolagen får någon ersättning från socialtjänsten vid förstörda lägenheter drar sig bostadsbolag för att hyra ut till hemlösa. Samtidigt funderar jag på om det är socialtjänstens ansvar att stå för kostnaderna vid förstörda lägenheter. För att minska riskerna att lägenheter fördärvas kan det som jag påtalat tidigare att hemlösa slussas via kommunens boende och sen till lägenhet med andrahandskontrakt och därefter eget kontrakt. Genom denna lösning har kanske den hemlöse fått motivation till att klara eget boende och inte missbrukar längre. Har klienten ett missbruk bör detta lösas innan klienten flyttar till kommunens boende genom behandlingshem. Alla hemlösa har inte missbruksproblem, de som har det kanske inte vill på behandling och är inte heller motiverade till det och då kanske det blir så att de får bo en lång period på Tussilagon för att ha tak över huvudet.

Socialtjänsten har upplevt att Allmännyttan är orolig för att ta över ansvaret av socialtjänstens klienter om de får lägenhet hos dem. Det är inte meningen att Allmännyttan skall ta över ansvaret men när det har visat sig att det går bra för en klient bör socialtjänstens åtagande minska och bostadsbolagen gå in och kanske påminna om hyra mm. För att slippa påminna om att betala hyra och hemförsäkring kan socialtjänsten i början av deras samarbete hjälpa till med att skaffa autogiro för då dras alltid pengarna från kontot. Risken är väl om klienten börjar missbruka igen för då hinner troligen inte pengarna vara på kontot mer än någon dag och då har kanske inte hyran blivit betald än. Vet bostadsbolagen om sina hyresgästers problem blir det enklare att hjälpa dem genom att påminna om hyran skall betalas. Det är inte meningen att när väl en hemlös har fått bostad skall bli vräkt igen för att personen har svårt med att komma ihåg att betala hyran. Har personen levt många år som hemlös eller missbrukat är det svårt att komma in i samhällets regler och rutiner igen.

Står socialtjänsten för motivationsarbete som att komma överens om att träffas i klientens lägenhet och ha samtal om boendet och även finnas där praktiskt genom stöd till hushållsgöromål och betala hyran kan det vara lättare att få med sig bostadsbolagen. En orsak till att ett bostadsbolag upphört med sitt samarbete med socialtjänsten är att de inte har den kontakten med klienten i boendet och ger stöd. Vidare anser ett bostadsbolag att socialtjänsten vill ha motprestationer av klienten som att gå på möten och missar klienten ett möte upphör socialtjänsten med att betala hyra till bostadsbolaget och klienten kan bli vräkt och hemlös igen. Det borde finnas andra sätt att motivera klienten att träffa socialtjänsten om det är en viktig del i deras avtal. Ett sätt är att socialtjänsten har en uppsökande verksamhet som att ringa på hos klienten eller kanske träffas på Ljuset. Samtidigt skall det inte bli intrång i deras bostad och en kontroll på vad de gör. Utifrån Thörns (2004) studie om hemlöshet tyckte intervjupersonerna att det var förnedrande att bo i träningslägenheter eftersom de kontrollerades hela tiden av socialtjänsten, det blev en kränkning av deras privatliv. Det är viktigt att hemlösa får bostad men det skall inte glömmas att ofta har de även andra bakomliggande problem, som måste utredas för att kunna få bukt med hemlöshetsproblematiken. Problemen kvarstår ofta när den hemlöse har fått bostad. Finns socialtjänsten till hjälp och backar upp personen ökar chanserna för att det skall gå bra.

Alla människor har rätt till bostad men det kan vara svårt att bo granne med en störande hyresgäst som festar mycket och bjuder in andra hemlösa till att bo i lägenheten vilket enhetschefen har förståelse för men samtidigt är det kommunens ansvar att se till att alla har boende. Enligt Sahlins (1996) forskning om hemlösa så vill varken hyresvärdar eller grannar ha "störande hyresgäster". Det är rättmätigt att vräka sådana hyresgäster som anses vara störande för omgivningen. I Sahlins (a. a.) studie ansåg hyresvärdar och grannar att det är socialtjänstens ansvar att ta hand om dem som inte klarar av eget boende. Vart skall personer ta vägen som inte klarar av att bo i ett boende? Genom stöd från socialtjänsten tror jag att de flesta människor klarar av ett boende om rätt åtgärds sätts in för personen. Det är viktigt att se till varje individ och göra en individuell plan.

Trossamfundets mål omfattar de personer som är inskrivna på deras fyra olika behandlingshem som finns runt om i Sverige. Det finns nästan ingen policy eller målsättning för hemlösa i Gläntans kommun. En del bostadsbolag arbetar efter en oskriven policy, de gör ungefär likadant vid varje förfrågan om bostad till hemlösa eller om de själva ringer och frågar. Samtidigt som det inte finns någon skriven policy för hur bostadsbolagen skall bemöta

hemlösa agerar bostadsbolagen ändå på ett speciellt sätt när de ställs inför möjligheten att hyra ut lägenheter till hemlösa.

8.3. Arbetet med hemlösa

Socialtjänsten har fyra boende i kommunen för hemlösa och de är Nejlikan, Tussilagon, Tulpanen och Solrosen. Verksamheterna i kommunen består av Ljuset som är den dit flest hemlösa går och där är det inte så mycket krav på besökarna. De andra två dagverksamheterna är Stjärnan och Månen. Där är kraven högre på deltagarna och de som går dit måste ha kommit en bit i sin utveckling för att klara av att gå till dessa verksamheter.

Kommunen har ett ansvar för sina kommuninvånare och det innebär att deras ansvar sträcker sig längre än vad privata bostadsbolags, ideella föreningars och trossamfunds ansvar gör.

Enligt Regeringsformen 1 kap 2§ 2 st i Sveriges Rikes Lag (2003) lyder:

Det skall särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet och för en god levnadsmiljö.

Enhetschefen för socialtjänsten ifrågasatte hur långt kommunens ansvar sträcker sig i samband med boende för hemlösa. Enhetschefen påtalar att kommunen har ett lågtröskelboende, Tussilagon där det finns väldigt få regler för de boende att följa. De boende får inte ta in droger och alkohol men de får vara påverkade och enhetschefen undrar då om det skall finnas ett lågtröskelboende till, som har ännu färre regler. Enhetschefen resonerade som så att det finns alltid personer som inte kan följa regler, hur enkla de än är. Enligt Regeringsformen så sträcker sig kommunens ansvar så pass långt att varje invånare skall ha en bostad tryggad och då håller inte enhetschefens resonemang om att ifrågasätta kommunens ansvarstagande och inte följa det fullt ut. Vad jag har förstått genom min studie så är dessa boende populära bland hemlösa och personer som arbetar med denna grupp. Det är bra att hemlösa och andra personer är positiva till kommunens boende för då är det lättare att motivera hemlösa att flytta dit om det erbjuds. Riskerna med att ha ett ännu lågtröskelboende med knappt några regler är att hemlösa inte vill komma ur sin misär för de vet att de ändå har någonstans att sova fastän de är påverkade eller onyktra. Skall en kommun acceptera att det finns hemlösa eller skall de erbjuda lösning efter lösning till dem?

Det ena trossamfundet har ett brett arbete med hemlösa och missbrukare, verksamheten är rikstäckande och har fyra olika behandlingshem och tre folkhögskolor i sin regi. I kommunen är verksamheten öppen varje vardagsförmiddag, dit kan hemlösa och missbrukare vända sig och där kan de samtala med andra, dricka kaffe och äta en smörgås. Det andra trossamfundet har en öppen verksamhet och erbjuder samtal och stöd. Verksamheten kan även ge matrekvisitioner för dagen på ett servicehem eller så att hemlösa kan gå och handla mat i en affär. Det ena trossamfundet tycker samarbetet mellan dem och socialtjänsten fungerar bra medan det andra trossamfundet uppger att ett samarbete mellan dem och socialtjänsten inte finns. Socialtjänsten uppger att något större samarbete mellan dem och trossamfunden existerar inte. Eftersom det varierar mellan trossamfund och socialtjänst i vilken mån samarbete finns så bör ett kontinuerligt samarbete startas mellan trossamfund och socialtjänst för att underlätta de hemlösas situation i kommunen. Om även trossamfunden ingår ett samarbete med socialtjänst och bostadsbolag så finns det större möjligheter att minska hemlösheten i kommunen. Genom träffar för aktörerna kan socialtjänsten påvisa hur hemlösheten ser ut i kommunen och då har bostadsbolag och trossamfund en ärlig chans att hjälpa hemlösa och få stöd och engagemang från socialtjänsten. Enligt Nordstedt (i Runquist, 2002) så låter kommunerna bli att göra en del för hemlösa eftersom de vet att ideella föreningar och trossamfund gör mycket för denna grupp i samhället. Det borde innebära att kommunerna planerar sitt arbete med hemlösa utefter hur mycket ideella föreningar och trossamfund gör för hemlösa. Detta märktes det inget av i Gläntans kommun utan det verkar som om socialtjänsten inte hade någon aning om vad ideella föreningar och trossamfund gör för hemlösa i kommunen. Det finns olika aktörer i Gläntans kommun som arbetar med hemlösa i olika stor omfattning. Vilket innebär att hemlösa har olika verksamheter att välja på och måste inte enbart vända sig till socialtjänsten. Det innebär att hemlösa kan vända sig till den verksamheten där de känner sig trygga och välkomna. Alla väljer inte socialtjänsten utan vissa vill hellre gå till ett trossamfund för att komma ur sin hemlöshet. Visserligen behöver hemlösa gå via socialtjänsten för att komma till behandlingshem eller få en bostad via kommunens olika boenden. Utöver det kan hemlösa gå till den verksamheten där de känner att de är trygga och trivs.

I studien har det framkommit olika förslag på hur kommunen kan arbeta med hemlösa, trossamfunden vill ha en stadsmission eller ett härbärke som är öppet för hemlösa året runt och speciellt när det är kallt. Löfstrand (2005) skriver i sin studie att härbärke är ett negativt laddat ord och kan betecknas som slutstation och det vill inte kommunen ha. I Sahlins (1996)

studie framkom det att härbärgen fungerade som ett slags väntrum och där kunde den hemlöse vara i väntan på en lägenhet för att socialtjänsten ville se hur personen fungerade innan de kunde erbjuda ett boende. Swärd (1998) studerade ett härbärke i Malmö och genom dessa studier fick han fram att det var bara några få personer som var hemlösa år efter år. Oftast är hemlöshet ett tillfälligt problem och går att lösa. Ett antal hemlösa fick även boende genom samhällets hjälp medan andra fick bo på akutboende en längre tid. För att det skulle kunna öppnas ett härbärke i Gläntans kommun behövs det resurser som lokal, personal och pengar. Genom ett samarbete mellan socialtjänst, bostadsbolag och trossamfund kanske det finns möjlighet till att öppna ett härbärke. Samtidigt bör det beaktas hur många som är uteliggare och som behöver komma till härbärgen. När verksamheten på Ljuset var öppen för personer som var onyktra och påverkade utnyttjades inte det tillräckligt så det fick stänga igen. En möjlighet är att ha ett härbärke över vinterhalvåret när det är kallt och stänga det under sommarperioden.

8.4. Framgångsrecept

En viktig orsak till att hemlösa kommer ur sin hemlöshet är att det finns människor som tror på dem samt att personen har motivation till att bryta sitt destruktiva liv. Att ha ett fungerande samarbete mellan de olika aktörerna är viktigt för att hemlösa skall kunna få den bästa hjälpen för att komma ur sin hemlöshet. Genom samarbetet kan det finnas en trygg vårdkedja från att bo på kommunens boende till andrahandskontrakt hos något bostadsbolag och till slut få stå på kontraktet själv. Finns det även verksamheter för hemlösa att gå till där de även kan få mat så slipper de fundera över hur de skall klara dagen. Gläntans kommun har bra verksamheter och ett trossamfund har en verksamhet så det fungerar bra i kommunen. Däremot kanske det kan bli ännu bättre genom att trossamfundet och socialtjänsten samarbetar kring verksamheterna för att ge det bästa möjliga erbjudande till hemlösa. För att komma ifrån att kommunen har hemlösa kan alla bostadsbolag hyra ut lägenheter till hemlösa för då blir det inte så betungande för de bostadsbolag som hyr ut lägenheter idag till hemlösa. Finns det en person på socialtjänsten som samordnar bostäder åt hemlösa blir det enklare för bostadsbolagen att vända sig dit vid eventuella bekymmer. Arbetar socialtjänsten med uppsökande verksamhet kan hemlösa fångas upp tidigare och få bättre hjälp än om den hemlöse varit hemlös i många år. Fångas hemlösa upp direkt hinner inte den hemlöse få fler problem än vad som var orsaken till hemlösheten. Genom detta uppsökande arbete och en snabb insats kan vidare bekymmer förhindras och det blir enklare att slussa ut den hemlöse till

en bostad igen. Har socialtjänsten också boendestödjare på plats hos Allmännyttan kan de ta tag i eventuella problem som dyker upp och stävja det innan det blir till ett stort bekymmer.

I Blids (2006) studie framkommer det att olika boendelösningar ger olika grad av normalitet. Boendelösningar som har högre grad av normalitet främjar den hemlöses möjligheter till livskvalitet, delaktighet och självständighet. I Gläntans kommun är det svårt att få överta ett andrahandskontrakt till eget kontrakt eller från att ha bott på kommunens boende till att få egen lägenhet. Vidare blir det sämre för personerna om de inte får en chans till att visa att de klarar av att bo själva med eget kontrakt. För att stävja hemlösas problem behövs det långsiktiga lösningar för varje individ som är hemlös. Troligen finns det inte en lösning på hemlösheten utan det behövs nog en individuell lösning för att passa varje enskild individ bäst och för att han eller hon skall kunna komma ur sin situation. Verkar socialtjänsten från ett långsiktigt förhållningssätt blir det troligen lättare att motivera hemlösa till att klara ett eget boende. Finns det också en klar individuell plan för varje hemlös så kanske den hemlöse blir mer motiverad till att komma ur situationen än om socialtjänsten inte kan erbjuda någon framtida lösning alls.

8.5. Metoddiskussion

Fördelar med metoden som jag har använt är att genom en explorativ studie framkom det mycket intressant material inför den fördjupade studien. Genom att börja med en explorativ studie fick jag underlag till den fördjupade studien. Eftersom det genomfördes en fördjupad studie har jag kunnat få en större kunskap av vad varje intressant aktör i kommunen gör för hemlösa. Hade inte en explorativ studie använts så hade det varit svårt att veta vilka bostadsbolag som jag skulle koncentrera mig på vid en kvalitativ intervju. Enligt Patel och Tebelius (1987) kan en explorativ studie användas till en förundersökning för att kunna gå vidare med informationen till en hypotesprövande undersökning.

Nackdelar att genomföra först en explorativ studie och sen en fördjupad studie är att det tar tid. Hade bara en fördjupad studie genomförts hade det gått snabbare men jag hade kunnat missa en del viktig information för studien. Tanken bakom den explorativa studien var att genom snöbollseffekten få fram fler ideella föreningar som arbetar med hemlösa än vad jag hade kännedom om. Detta lyckades inte för det var ingen förening som hade kännedom om någon annan som arbetar med hemlösa.

Skulle det genomföras en liknande studie igen så skulle det behövas mer tid till den explorativa studien så att det fanns möjlighet att ringa ytterligare bostadsbolag och ideella föreningar i kommunen. Alla bostadsbolag som hyr ut lägenheter till hemlösa har kanske inte kommit fram i studien eftersom det inte fanns tid att ringa alla bostadsbolag i kommunen. Det skulle också kunna vara så att det finns fler ideella föreningar i kommunen som arbetar med hemlösa och vid mer tid kanske jag skulle upptäcka dem. Den fördjupade studien gav de resultat jag förväntat mig så att om studien skulle göras om så skulle jag genomföra den på samma sätt.

8.6. Lärdomar av studien

Det har varit meningsfullt att genomföra studien för att se hur olika aktörer i samhället arbetar med hemlösa. Det är ingen enkel problematik att reda ut och det finns mycket att göra för hemlösa. Genom studien har det visat sig att det finns andra aktörer i samhället som har verksamheter för hemlösa och bostadsbolag som hyr ut bostäder åt hemlösa. Jag trodde inte att jag skulle få det resultatet, utan jag antog att det bara var socialtjänsten som arbetar med hemlösa i Gläntans kommun. Hemlöshet är ett svårlöst problem som inte enbart går att lösa genom en sekundär bostadsmarknad. Sahlin (1996) skriver att det är lätt för den sekundära bostadsmarknaden att fortsätta expandera. Bostadsbolagen slipper ta ansvar för sina hyresgäster, för vid uppsägning får bostadsbolaget ändå hyra från socialtjänsten. Om Allmännyttan i Gläntans kommun skall ha ett visst antal lägenheter tillgängliga till socialtjänsten för att hyra ut till personer som har svårt att klarar ett eget boende legitimeras socialtjänstens segregation av olika människors problem och ursprung. Det är svårt att få bukt med hemlöshetsproblematiken.

8.7. Socialpedagogisk betydelse

Ur socialpedagogiskt synsätt är studien viktig för genom resultaten kan det bli lättare att förstå problematiken bakom hemlöshet och att det även finns i mindre kommuner. Det vore nog bra om socialpedagoger arbetade med hemlösa på socialtjänsten och försöka lösa deras problem. Likaså kan socialpedagoger vara behjälpliga i hemlösas boende och genom stöd hjälpa dem att klara av vardagsgöromål och minska deras problematik. Som socialpedagog kan ett helhetstänkande kring individen medverka till att personen klarar sig bättre än att enbart se en sida av problemet. Kan socialpedagogen belysa alla sidor av en hemlös persons problem kanske det blir lättare att medverka till en långsiktig lösning.

8.8. Framtida studie

I en ny studie kan det forskas kring hemlösa genom att genomföra intervjuer med personer som varit hemlösa och jämföra deras upplevelser med hur kommunen och vad andra aktörer gör för denna grupp. Genom att studera hemlösas syn på kommunens ansvar och andra aktörer kan studien jämföra hur kommunen agerar jämfört med hur hemlösa upplever hur de har blivit bemötta. I en kommande studie kan det undersökas hur många hemlösa som känner sig trygga och litar på socialtjänsten.

Referenslitteratur

Blid, Mats (2006). Boende och stöd - En nationell inventering av kommunernas boendeinsatser för utsatta grupper. *Socialvetenskaplig tidsskrift*, nr 4, s. 291-312

Dahmström, Karin (2005). *Från datainsamling till rapport – att göra en statistisk undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Håkansson, Per-Olof (2000). *En ny politik för svaga hushåll på bostadsmarknaden*, i Runquist, Weddig. Swärd, Hans. *En antologi om olika perspektiv & förklaringsmodeller*. Stockholm: Elanders Gotab.

Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Kölegård Stjärne, Maria. Fritzell, Johan. Brännström, Lars. Estrada, Felipe. Nilsson, Anders (2007). Boendesegregationens utveckling och konsekvenser. *Socialvetenskaplig tidsskrift* nr 2-3, 163-190.

Nordstedt, Marie (2000). *De frivilliga organisationernas roll för de hemlösa*, i Runquist, Weddig. Swärd, Hans. *Hemlöshet. En antologi om olika perspektiv & förklaringsmodeller*. Stockholm: Elanders Gotab.

Patel, Runa, Tebelius, Ulla (1987). *Grundbok i forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Sahlin, Ingrid (1996). *På gränsen till bostad. Avvisning, utvisning, specialkontrakt*. Lund: Arkiv förlag.

Sahlin, Ingrid (2000). *Den sekundära bostadsmarknaden och dess betydelse för 1990-talets hemlöshet*, i Runquist, Weddig. Swärd, Hans. *Hemlöshet. En antologi om olika perspektiv & förklaringsmodeller*. Stockholm: Elanders Gotab.

Socialstyrelsen (2006). *Hemlöshet i Sverige 2005. Omfattning och karaktär*. Artikelnummer 2006-131-16. Publicerad www.socialstyrelsen.se, andra upplagan, första publiceringen januari 2006.

Svensson, Bengt (1996). *Pundare, jonkare och andra. Med narkotika som följeslagare*. Stockholm: Carlsson bokförlag.

Sveriges Rikes Lag (2003). *Regeringsformen 1 kap. 2§ 2 st.* Stockholm: Nordstedts Juridik.

Swärd, Hans (1998). *Hemlöshet. Fattigdomsbevis och välfärdsdilemma?* Lund: Arkiv Förlag.

Taylor, Steven. J, Bogdan, Robert (1998). *Introduction to qualitative research methods. A guidebook and resource*. Canada: John Wiley & Sons, Inc.

Thörn, Catharina (2004). *Kvinnans plats/(er)- bilder av hemlöshet*. Stockholm: Ègalité.

Wijkström, Filip. Lundström, Tommy (2002). *Den ideella sektorn. Organisationerna i det civila samhället*. Stockholm: Sober Förlag.

Övriga källor

Ramlösa Social Utveckling AB (2007-11-26) www.rsu-ab.com/html/index2.htm

Skräddarsydd individuell rehabilitering. Ramlösa: Ramlösa Social Utveckling AB.

Koncept nr 1 2007-07-01. Ramlösa: Ramlösa Social Utveckling AB.

Bilagor

1. Frågeformulär till telefonintervjuerna, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Arbetsmarknadsenheten
2. Frågeformulär till telefonintervjuerna, bostadsbolagen
3. Frågeformulär till telefonintervjuerna, ideella föreningar och trossamfund
4. Brev till enhetschefen för vuxenenheten
5. Intervjufrågor till bostadsbolag 1
6. Intervjufrågor till bostadsbolag2
7. Intervjufrågor till trossamfund 1
8. Intervjufrågor till trossamfund 2
9. Intervjufrågor till enhetschefen för vuxenenheten

Telefonintervju, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Arbetsmarknadsenheten

- Mitt namn är Johanna Pramberg och jag läser sjunde terminen på socialpedagogiska programmet vid Högskolan Väst i Vänersborg.
- Jag skriver en uppsats om hemlösa i Gläntans kommun.
- Den handlar om vad som är betydelsefullt i arbetet med denna utsatta grupp.

- För att få en så bred bild som möjligt av vad som är viktigt så vänder jag mig till olika instanser och ställer några frågor.
- Jag undrar nu om jag kunde få ställa några frågor till er om hemlösa och hur ni förhåller er till denna grupp.
- Jag kommer inte att namnge er ideella förening i min studie.

Innan vi börjar så ska jag först kort beskriva vad jag menar med hemlösa:

Socialstyrelsen förklarar begreppet hemlös som att bo på härbärke, vara uteliggare, befinna sig på olika institutioner som fängelse, behandlingshem och inte ha någon bostad planerad till sin utskrivning och även de personer som bor hos släktingar och vänner tillfälligt är hemlösa.

1. Har ni någon speciell plan till hur ni bemöter dem som är hemlösa som ni kommer i kontakt med? x)
2. Samarbetar ni med någon om de hemlösas situation, som socialförvaltningen eller försäkringskassan/arbetsförmedlingen?
3. Är det något annat ni vill tillägga när det gäller de hemlösas situation och er roll?

Kan jag kontakta er igen?

x) om det finns dokument har jag möjlighet att ta del av dessa?

Telefonintervju, bostadsbolagen

- Mitt namn är Johanna Pramberg och jag läser sjunde terminen på socialpedagogiska programmet vid Högskolan Väst i Vänersborg.
- Jag skriver en uppsats om hemlösa i Gläntans kommun.
- Den handlar om vad som är betydelsefullt i arbetet med denna utsatta grupp.

- För att få en så bred bild som möjligt av vad som är viktigt så vänder jag mig till olika instanser och ställer några frågor.
- Jag undrar nu om jag kunde få ställa några frågor till er om hemlösa och hur ni förhåller er till denna grupp.
- Jag kommer inte att namnge ert bostadsbolag i min studie.

Innan vi börjar så ska jag först kort beskriva vad jag menar med hemlösa:

Socialstyrelsen förklarar begreppet hemlös som att bo på härbärke, vara uteliggare, befinna sig på olika institutioner som fängelse, behandlingshem och inte ha någon bostad planerad till sin utskrivning och även de personer som bor hos släktingar och vänner tillfälligt är hemlösa.

1. Har ert bostadsbolag någon särskild plan (beredskap), policy (särskild hållning) eller målsättning (riktlinje) för att hjälpa hemlösa? x)
2. Hur förhåller sig bostadsbolaget (agerar ert bostadsbolag) om någon hemlös tar kontakt med er och vill ansöka om bostad?
3. Om kommunen hör av sig till er angående att en hemlös person behöver bostad, hur gör (agerar) ni då?
4. Är det något annat ni vill tillägga när det gäller de hemlösas situation och ert bostadsbolags roll?

Kan jag kontakta er igen?

x) om det finns dokument har jag möjlighet att ta del av dessa?

Telefonintervju, ideella föreningar och trossamfund

Mitt namn är Johanna Pramberg och jag läser sjunde terminen på socialpedagogiska programmet vid Högskolan Väst i Vänersborg.

- Jag skriver en uppsats om hemlösa i Gläntans kommun.
- Den handlar om vad som är betydelsefullt i arbetet med denna utsatta grupp.

- För att få en så bred bild som möjligt av vad som är viktigt vänder jag mig till olika instanser och ställer några frågor.
- Jag undrar nu om jag kunde få ställa några frågor till er om hemlösa och hur ni förhåller er till denna grupp.
- Jag kommer inte att namnge ert namn eller ideella förening i min studie.

Innan vi börjar ska jag först kort beskriva vad jag menar med hemlösa:

Socialstyrelsen förklarar begreppet hemlös som att bo på härbärke, vara uteliggare, befinna sig på olika institutioner som fängelse eller behandlingshem och inte ha någon bostad planerad till sin utskrivning och även de personer som bor hos släktingar och vänner tillfälligt är hemlösa.

1. Har er förening någon särskild plan (beredskap), policy (särskild hållning) eller målsättning (riktlinje) för att hjälpa hemlösa?
2. Hur agerar ni om en hemlös person kontaktar er i föreningen?
3. Samarbetar ni med andra föreningar eller med kommunen om de hemlösas situation?
4. Är det något annat ni vill tillägga när det gäller de hemlösas situation och er förenings roll?

Kan jag kontakta er igen?

om det finns dokument har jag möjlighet att ta del av dessa?

HÖGSKOLAN VÄST
Institutionen för Individ och Samhälle
Socialpedagogiska programmet
Höstterminen 2007

2007-10-11

Till
Enhetschef för vuxenheten
Gläntans kommun

Mitt namn är Johanna Pramberg och jag läser sjunde terminen på socialpedagogiska programmet vid Högskolan Väst i Vänersborg.

Som slutarbete på utbildningen skriver jag en C-uppsats. Syftet med min uppsats är att beskriva och analysera vad som är betydelsefullt i arbetet med hemlösa i en mindre kommun. Jag har för avsikt att undersöka de hemlösas situation i Gläntans kommun. Utifrån detta syfte vill jag komma i kontakt med socialtjänsten och andra aktörer som arbetar med hemlösa som ideella organisationer och bostadsföretagen, gärna också med dem som har varit hemlösa. Fokus kommer att vara på de hemlösa och vad som är betydelsefullt i arbetet med denna utsatta grupp.

Jag har tidigare vikarierat på olika boenden för hemlösa och missbrukare i kommunen och skrivit en B-uppsats på samma tema.

Jag ansöker nu om att få tillstånd att genomföra en studie om hemlösa i Gläntans kommun samt att jag kan ha en kontaktperson i kommunen.

Med Vänlig Hälsning

Johanna Pramberg
johanna.pramberg@student.hv.se
Fredentorpsgatan 8 B
281 47 Hässleholm
070-618 38 53

Handledare:
Lars A. Svensson
Lektor och Fil Dr i Socialt arbete
Högskolan Väst i Vänersborg
lars.a.svensson@hv.se

Tfn. 0520-22 37 63

Intervjufrågor, bostadsbolag 1

Allmänt

1. Vilka personer tänker du på när du hör ordet hemlös?
2. Hur ser ni på dem hemlösas situation i Gläntans kommun?

Boende

3. När jag var i kontakt med er via telefon så uttryckte du dig att samarbetet med Ramlösa Social Utveckling AB (RSU) fungerar bra. Jag vill att du utvecklar hur det samarbetet fungerar och vad ni gör tillsammans med RSU.

Aktörer i samhället

4. Har ni samarbete med andra i samhället kring hemlöshet (exempelvis socialtjänsten)?
5. Om ja, vilka är dessa?
6. Hur ser samarbetet ut med dem?
7. Vilka svårigheter ser ni med att samarbeta med andra organisationer eller myndigheter?
8. Vad är positivt med ett sådant samarbete?
9. Vad gör ert bostadsbolag för att förbättra situationen för de hemlösa?
10. Skulle ni kunna göra något annat?

Ert engagemang kring gruppen hemlösa

11. Hur arbetar ni dem hemlösas situation i kommunen?
12. Vilka arbetar med projektet?
13. Hur stor är omfattningen av detta arbete?
14. Hur finansieras verksamheten?
15. Kan ni ge konkreta exempel på hur ert arbete med hemlösa kan gå till?
16. Vilka svårigheter finns det i arbetet med hemlösa?
17. Vilka möjligheter finns det i arbetet med hemlösa?
18. Hur skulle ni vilja arbeta för de hemlösas situation?

Övrigt

19. Är det något annat som du vill tillägga om de hemlösa och ert bostadsbolags engagemang?

Intervjufrågor, bostadsbolag 2

Allmänt

1. Vilka personer tänker du på när du hör ordet hemlös?
2. Hur ser ni på dem hemlösas situation i Gläntans kommun?

Boende

3. När jag var i kontakt med er via telefon så uttryckte du dig att bostadsbolaget har tagit emot personer som varit hemlösa. Kan du utveckla det och berätta om hur ni går tillväga då?

Myndigheter och organisationer

4. Vid telefonkontakt nämnde du att ni inte samarbetar med socialtjänsten i kommunen, kan du utveckla det för mig?
5. Finns det andra i kommunen som ni istället samarbetar med? (ideella föreningar, organisationer).
6. Om ja, vilka är dessa?
7. Hur ser samarbetet ut med dem?
8. Vilka svårigheter ser ni med att samarbeta med andra organisationer eller myndigheter?
9. Vad är positivt med ett sådant samarbete?
10. Skulle ni kunna göra något annat?

Ert engagemang kring gruppen hemlösa

11. Hur arbetar ni dem hemlösas situation i kommunen?
12. Vilka arbetar med projektet?
13. Hur stor är omfattningen av detta arbete?
14. Hur finansieras verksamheten?
15. Kan ni ge konkreta exempel på hur ert arbete med hemlösa kan gå till?
16. Vilka svårigheter finns det i arbetet med hemlösa?
17. Vilka möjligheter finns det i arbetet med hemlösa?
18. Hur skulle ni vilja arbeta för de hemlösas situation?

Övrigt

19. Är det något annat som du vill tillägga om de hemlösa och ert bostadsbolags engagemang?

Intervjufrågor, trossamfund 1

Allmänt

1. Vilka personer tänker du på när du hör ordet hemlös?
2. Hur ser ni på dem hemlösas situation i Gläntans kommun?

Boende

3. När jag var i kontakt med dig via telefon så berättade du att ni har en jourverksamhet öppen varje vardag, så jag undrar skulle vilja berätta mer om den verksamheten?

Myndigheter och organisationer

4. När jag var i kontakt med dig tidigare sa du att ert trossamfund inte samarbetar med några andra aktörer i samhället, hur kommer det sig att det är så?
5. Skulle det finnas en möjlighet att starta ett samarbete med någon myndighet eller organisation i kommunen?
6. Vilka skulle det kunna vara?
7. Vilka svårigheter ser ni med att samarbeta med andra i kommunen om hemlösa?
8. Vad är positivt med ett sådant samarbete?

Ert engagemang kring gruppen hemlösa

9. Hur arbetar ni för dem hemlösas situation i kommunen?
10. Vilka arbetar med hemlösa?
11. Hur stor är omfattningen av arbetet med hemlösa i kyrkan?
12. Hur finansieras verksamheten?
13. Kan ni ge konkreta exempel på hur arbete med hemlösa kan gå till?
14. Vilka svårigheter finns det i arbetet med hemlösa?
15. Vilka möjligheter finns det i arbetet med hemlösa?
16. Hur skulle ni vilja arbeta för de hemlösas situation i kommunen?

Övrigt

17. Är det något annat som du vill tillägga om dem hemlösa och trossamfundets verksamhet?

Intervjufrågor, trossamfund 4

Allmänt

1. Vilka personer tänker du på när du hör ordet hemlös?
2. Hur ser ni på dem hemlösas situation i Gläntans kommun?

Boende

3. När jag var i kontakt med er via telefon så berättade du att LP-stiftelsen har fyra vårdhem och tre folkhögskolor i Sverige. Jag skulle vilja att du berättar mera för mig om vårdhemmen och folkhögskolorna. Finns något av detta i Gläntans kommun?

Myndigheter och organisationer

4. När jag pratade med dig i telefon så sa du att ni hade samarbete med kommunen och andra organisationer i kommunen. Kan du berätta mera om vad detta samarbete går ut på?
5. Hur fungerar samarbetet?
6. Finns det några svårigheter med samarbetet?

Ert engagemang kring gruppen hemlösa

7. Hur arbetar ni för dem hemlösas situation i kommunen?
8. Vilka arbetar med hemlösa?
9. Hur stor är omfattningen av arbetet med hemlösa i ert trossamfund?
10. Hur finansieras verksamheten?
11. Kan ni ge konkreta exempel på hur ert arbete med hemlösa kan gå till?
12. Vilka svårigheter finns det i arbetet med hemlösa?
13. Vilka möjligheter finns det i arbetet med hemlösa?
14. Hur skulle ni vilja arbeta för de hemlösas situation i kommunen?

Övrigt

15. Är det något annat som du vill tillägga om de hemlösa och trossamfundets verksamhet?

Intervjufrågor, Enhetschef för vuxenheten

Allmänt

1. Vilka personer tänker du på när du hör ordet hemlös?
2. Vet ni hur många hemlösa det finns i kommunen?
3. Vad tror du är orsaken till att någon blir hemlös?
4. Hur ser ni på hemlösas situation i Gläntans kommun?
5. Vilka mål har ni i kommunen med arbetet med hemlösa? (Finns dessa mål nerskrivna? Kan jag ta del av dem?)
6. Finns det en plan för hur ni arbetar med hemlösa i kommunen (hur ser i så fall den ut?)
7. Hur arbetar ni konkret för att förbättra de hemlösas situation i kommunen?
8. Har ni något speciellt projekt för de hemlösa i kommunen? Berätta.
9. Vad ser ni för svårigheter med att arbeta för de hemlösa?
10. Vad ser ni för möjligheter med att arbeta för de hemlösa?

Aktörer i samhället

11. Har ni samarbete med andra som arbetar med hemlösa i kommunen? (Ex AME, försäkringskassan, arbetsförmedlingen, ideella föreningar).
12. Om ja, vilka är dem?
13. Vad är det ni samarbetar kring?

Boende

14. Kan ni erbjuda något boende till dem som är hemlösa?
15. Om ja, vilken typ av boende kan erbjudas?
16. Finns det några villkor för den hemlösa att nå upp till för att han/hon ska få bo i den bostaden som erbjuds? (Ex. motprestationer såsom att gå till någon sysselsättning, gå på möten med er).
17. Om ja, vad för villkor finns det?

Sysselsättning, arbete, utbildning

18. Har ni någon sysselsättning som ni kan erbjuda till de hemlösa?
19. Om ja, vad för sysselsättning kan ni erbjuda?
20. Finns det några problem med att få de hemlösa att komma till dessa sysselsättningar?

Övrigt

21. Är det något annat som du vill tillägga om de hemlösa och kommunens ansvar?